

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Eliška Planičková

Silvio Berlusconi: mediální magnát z Itálie

Bakalářská práce

Praha 2009

Autor práce: **Eliška Planičková**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.**

Datum obhajoby: **2009**

Bibliografický záznam

PLANIČKOVÁ, Eliška. *Silvio Berlusconi: mediální magnát z Itálie*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2009. s. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Klíčová slova

Itálie, koncentrace vlastnictví, konflikt zájmů, Mediaset, monopol, politika, Silvio Berlusconi.

Keywords

Italy, concentration of ownership, conflict of interest, Mediaset, monopoly, politics, Silvio Berlusconi.

Prohlášení

Prohlašuji, že tato práce je mým původním dílem, které jsem zpracovala samostatně. Všechny zdroje, prameny a literaturu, které jsem při vypracování používala, v práci řádně cituji.

Vlastní text bez resumé a příloh má celkem 87 774 znaků s mezerami, tj. 48 normostran.

Souhlasím s tím, aby má práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne

Eliška Planičková

Obsah

Úvod.....	2
1. Společenská situace v Itálii.....	4
2. Mediální situace v Itálii.....	6
3. Životopis.....	8
3.1. Organizace Propaganda Due	9
3.2. Silvio Berlusconi a organizace Propaganda Due.....	10
4. 60. léta 20. století: podnikání s realitami.....	11
5. 70. léta 20. století: začátek podnikání na mediálním trhu.....	15
6. 80. léta 20. století: upevnění pozice na mediálním trhu.....	14
6.1. Pronikání na zahraniční trh.....	16
6.2. Další investice	16
6.2.1. Vydavatelství Mondadori	19
7. 90. léta 20. století: vývoj společnosti Fininvest.....	20
8. Mediální legislativa v Itálii	21
8.1. Vývoj legislativních opatření v Itálii	21
8.2. Jednotlivé zákony významně ovlivňující trh médií	22
8.2.1. Příklad televizní stanice Rete 4.....	24
8.2.2. Referendum z roku 1995	25
9. Politická činnost.....	26
9.1. Akce "Mani pulite"	26
9.1.1. Silvio Berlusconi a akce "Mani pulite".....	27
9.2. Vstup do politiky	28
9.2.1. Politická strana Forza Italia	29
9.2.2. Volební kampaň strany Forza Italia v roce 1994.....	30
9.2.3. Vítězství ve volbách v roce 1994	30
9.3. Politická kariéra Berlusconiho po vítězství ve volbách v roce 1994	31
10. Současná struktura společnosti Fininvest	33
Závěr.....	38
Résumé	39
Seznam zkratk	40
Seznam použité literatury.....	41
Seznam příloh	44
Přílohy	

Úvod

Téma své bakalářské práce „Silvio Berlusconi: mediální magnát z Itálie“ jsem si vybrala z důvodu dlouhodobého pobytu v Itálii a zájmu o osobu Silvia Berlusconiho jako představitele veřejného života. Berlusconi je v Itálii častým tématem debat. Mluví se o jeho skandálech a faux pas na veřejnosti, spíše než o konfliktu zájmů, který představuje propojení politické činnosti s pozicí vlastníka největšího mediálního koncernu v Itálii.

Ve své práci jsem se zaměřila na počátky budování jeho mediálního impéria a na další jednotlivá období, kdy vstoupil do veřejného života. Popsala jsem nejdůležitější momenty, které ovlivnily další kroky v jeho kariéře.

Při vyhledávání materiálů, které jsem k vypracování bakalářské práce použila, jsem narazila na problém nedostupnosti zdrojů napsaných v českém jazyce. Použité materiály zabývající se osobou Berlusconiho byly vydané v italském nebo anglickém jazyce. Nejtěžší pro mě bylo nalézt podrobnější informace o vlastnictví společnosti Fininvest. V této problematice jsem čerpala z práce profesora Pierra Di Tora „Fininvest-Mediaset“. V Itálii je Silvio Berlusconi osobou, o které se často mluví a píše, velká část této literatury o něm je zpracována povrchně nikoli odborně. Autoři, kteří se osobou Berlusconiho podrobněji zabývají jsou Paul Ginsborg, Gianpietro Mazzoleni a Marco Travaglio. Od těchto autorů jsem také nejvíce čerpala.

V prvních dvou kapitolách jsem stručně popsala situaci v Itálii a to jak ze společenského, tak mediálního úhlu.

Třetí kapitola je vlastním životopisem Berlusconiho a vysvětluje jeho spojení s organizací Propaganda Due.

V následující čtvrté kapitole jsem se zabývala počátky podnikání Berlusconiho a jeho prvními kontakty s vysoce postavenými osobami.

Pátá kapitola popisuje jeho vstup na trh televizního vysílání. Vysvětluje důvody, které ho vedly k tomuto rozhodnutí.

Šestá kapitola se skládá ze tří podkapitol, které se zabývají dalším vývojem na trhu s televizním vysíláním, vstupem na zahraniční trh a dalšími podnikatelskými aktivitami. Vysvětluje jakou roli sehrálo jeho přátelství s předními italskými politiky.

Sedmá kapitola stručně popisuje vývoj společnosti Fininvest v 90. letech 20. století.

Osmá kapitola se věnuje mediální legislativě v Itálii, jejím vývojem a vysvětluje nejdůležitější zákony, které utvrdily jeho monopolní postavení.

Devátá kapitola popisuje politickou kariéru Berlusconiho. Vysvětluje společenskou a politickou situaci v Itálii v 90. letech 20. století a důvody, které vedly Berlusconiho ke vstupu do politiky. Kapitola se zaměřuje hlavně na volby v roce 1994 a na volební kampaň strany Forza Italia v těchto volbách.

V desáté kapitole popisují aktuální strukturu společnosti Fininvest a její podnikatelské kroky na mediálním trhu.

1. Společenská situace v Itálii

Itálie vstoupila do 60. let 20. století jako průmyslově se rozvíjející země západní Evropy. Již od roku 1956, kdy Itálie vstoupila do Evropského hospodářského společenství¹, docházelo k hospodářskému rozmachu, který postupně zasáhl všechna odvětví.

„Ve druhé polovině 60. let se trend hospodářského rozmachu, kterým procházela celá západní Evropa, nejen nepřerušil, ale spíše ještě urychlil. Vedle Německa patřilo Itálii prvenství v růstu národního důchodu na hlavu obyvatele: označíme-li rok 1950 indexem 100, tak po dvaceti letech stoupl na 234,1.“ (Procacci, 1997, s. 371)

Během 60. let 20. století došlo důsledkem hospodářského vzrůstu k velkému přesunu obyvatel z jihu na sever a k následnému prohloubení sociálních rozdílů mezi jihem a severem. „Hospodářský zázrak s jeho sociálními důsledky posiloval některé negativní tendence, jež se prosazovaly již ve druhé polovině 50. let. Absence zákonných norem, které by umožnily regulovat novou výstavbu, způsobila, že na periferiích Milána, Turína, ale i Říma a Neapole vyrostly nové čtvrti, betonové džungle, v nichž našly útulak statisíce přistěhovalců z Jihu. (...) To, k čemu došlo na poloostrově v letech 1950 - 1980, nelze charakterizovat jinak než jako nenapravitelné narušení venkovské a městské krajiny, které v dějinách Itálie nemá obdobu. Vinu za tuto devastaci nesou především tehdejší vlády a jejich politika neomezeného liberalismu, který se stal živnou půdou pro spekulace a korupci.“ (Procacci, 1997, s. 371)

Ve druhé polovině 60. let 20. století docházelo k nepokojům mezi řadami studentů a k protestním akcím² a koncem 60. let se vytvářeli nejrůznější revoluční skupiny.

Začátek 70. let 20. století se vyznačoval velkými stávkami pracovníků a hospodářskou recesí, která zasáhla celou západní Evropu. Následovalo omezení výroby a zavírání továren, znehodnocování měny a rozšíření černé ekonomiky. Od druhé poloviny 70. let se situace zlepšovala a ekonomika se vymanila z recese. „Co platilo pro hospodářství, však neplatilo pro společnost a její politickou scénu. Tu i nadále charakterizovala nestabilita a nerovnováha, nedostatek vůle nalézt východisko, respektive takový způsob řešení, který by uspokojil hlavní politické síle země. Výsledkem bylo stálé střídání vlád provázané růstem pravicového i levicového

---

¹ Spolu s Itálií smlouvu o vstupu podepsala Belgie, Francie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko.

² Procacci, Giuliano. *Dějiny Itálie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 493 s. ISBN 80-7106-152-2.

terorismu.“ (Procacci, 1997, s. 381) Toto období bylo charakteristické dalšími stávkami studentů a teroristickou činností Rudých brigád³, které z podzemí organizovaly atentáty na nejrůznější přední představitele, soudce nebo novináře⁴. Celá situace vyvrcholila únosem politika křesťanské demokracie Alda Mora 16. března 1978, kterého po 54 dnech uvěznění nakonec zavraždily. „Mezi lety 1969 a 1982 bylo zaznamenáno 2712 teroristických činů a v této souvislosti bylo zabito 351 lidí.“ (Maffei; Betsos, 2007, s. 470)

V 80. letech 20. století pokračoval hospodářský růst, který se však týkal hlavně severní části země. Rozdíl životní úrovně mezi severem a jihem se ještě více prohloubil. „Tendence růstu byla pro celá 80. léta charakteristická, takže nebylo velkým překvapením, když na počátku roku 1987 tehdejší ministr financí Giovanni Goria slavnostně oznámil, že se Itálie stala pátou hospodářsky nejsilnější zemí světa a předstihla i Velkou Británii.“ (Procacci, 1997, s. 385) Charakteristickým rysem ve veřejné sféře byla přítomnost korupce. Koncem 80. let byla vyhlášena válka mafií⁵ a před soud se dostalo velké množství mafiánských vůdců.

Snad největší událostí 90. let 20. století byla rozsáhlá akce "Mani pulite"⁶ (čisté ruce) zabývající se zpronevěrou a korupcí ve veřejné sféře. „Výsledkem jeho (vyšetřování – pozn. autora) působení se stalo společenské „zemětřesení“, kdy se zhroutil politický mechanismus ovládající zemi od konce druhé světové války.“ (Procacci, 1997, s.393) Důsledkem této rozsáhlé akce bylo vytvoření nových politických stran pro všeobecné volby v roce 1994.

Začátek 21. století doprovází střídání vlád, problémy s vysokým stupněm přistěhovalectví, vysoká míra inflace a zaostávání v hospodářském růstu za ostatními západními evropskými státy.

---

³ Teroristická organizace extrémní levice.

⁴ Mezi postřelenými byl například Vittorio Bruno z „Secolo XIX“, Indro Montanelli z „Il Giornale“, Emilio Rossi z „Tg1“, Antonio Garzotto z „Gazzettino“, Nino Ferrero z „Unità“. Rukou Brigád umírají Carlo Casalegno viceprezident „Stampa“ a Walter Tobagi z „Corriere della Sera“.

⁵ „Organizace mafiánského typu jsou charakterické svou nebezpečností a podobného uspořádání, které je založeno na síti tajných propojení mezi „men of honour“ řízených zákonem mlčení. Jedním z nejvýznamnějších vlastností těchto organizací vždy byla jejich schopnost infiltrování se do veřejných úřadů a využívání politického vlivu.“ (Maffei; Betsos, 2007, s. 470)

⁶ V překladu „čisté ruce“. Viz. kapitola: 9.1 Akce "Mani pulite".

2. Mediální situace v Itálii

Mancini a Hallin⁷ analyzují systémy médií jednotlivých států. Státy rozdělují do tří systémů podle typických charakteristik⁸, které státy vykazují. Rozdělení zahrnuje středomořské státy, státy střední a severní Evropy a anglosaské státy. Itálie se charakteristikou řadí do skupiny středomořských států.

„Média středomořských zemí, jak ukazuje jejich historický vývoj, jsou relativně silně politizovaná a existuje zde intenzivní politický paralelismus⁹. Žurnalistický styl klade podstatný důraz na komentáře. Noviny mají tendenci zastupovat odlišné politické proudy, což se odráží v odlišných politických postojích jejich čtenářů. V určitých momentech hrají noviny aktivní roli, mobilizují čtenáře, aby tak získali podporu v rámci politických sporů. Vysílání veřejné služby bývá částečně zpolitizované. Jak novináři, tak vlastníci médií často mají vazby nebo napojení na politiku a novináři se vcelku běžně stávají politiky a naopak.“ (Hallin, Mancini, 2008, s.126)

Tisk

V poválečné době došlo k upevnění postavení na trhu novin zvláště deníků *Il Corriere della Sera*¹⁰, *La Stampa*¹¹, *La Nazione*¹², *Il Resto del Carlino*¹³, *Il Messaggero*¹⁴ a *Il Mattino*¹⁵. I přesto si však regionální tisk udržel významné postavení na trhu až do dnešní doby.

Následující období, mezi roky 1955 – 1979, charakterické ekonomickým rozvojem země, znamenalo pro tisk především rozvoj technologií a do sféry novin zasáhly dva nově vytvořené deníky *Il Giornale*¹⁶ a *L'Espresso*¹⁷.¹⁸

---

⁷ HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál, 2008. 368 s. ISBN 978-80-7367-377-2

⁸ Dle role státu v systému médií, míry profesionalizace novinářství, vývoje a struktury politiky a dle celkového historického vývoje států. Vysvětlují spojitosti mezi historií a současnou podobou médií.

⁹ Stupeň míry propojení politiky státu se samotnými médii.

¹⁰ Založený roku 1876.

¹¹ Založený roku 1867.

¹² Založený roku 1859.

¹³ Založený roku 1885.

¹⁴ Založený roku 1878.

¹⁵ Založený roku 1892.

¹⁶ Založený roku 1974.

¹⁷ Tento týdeník byl založen roku 1955, hlavním vlastníkem byl Adriano Olivetti. Mezi známé novináře pracující pro *L'Espresso* se řadí například tito: Giorgio Bocca, Eugenio Scalfari, Umberto Eco, Enzo Biagi, Peter Gomez nebo Marco Travaglio.

¹⁸ KELLY, Marry J.; MAZZOLENI, Giovanni; McQUAIL, Dennis. *The media in Europe: the euromedia research group*. London: Sage Publications, 2004. s. 126-127.

Po ekonomickém rozmachu však přišlo období finančních problémů a velké společnosti koupily vydavatelství, která měla dluhy¹⁹. Toto období probíhalo mezi lety 1970 – 1985.

Z krize se mediální trh dostal koncem 80. let 20. století. 80. a 90. léta jsou charakterická orientací novin na zisk. V novinách se tak začalo objevovat více senzativních článků a více výrazných titulků.

Mezi trendy, které zasáhly trh novin a časopisů, patří zvýšení počtu čtenářů mezi ženami, zdražení v důsledky přechodu na euro²⁰, nevyrovnanost v počtu čtenářů mezi severem a jihem²¹ a v poslední době zvláště vznik a rozšíření novin rozdáváných zdarma ve velkých městech²².

Rozhlasové vysílání

První rozhlasové vysílání v Itálii proběhlo roku 1924. Až do období 70. let měl stát na rádiové vysílání monopol. Když poté v 70. letech proběhla jeho deregulace, došlo k založení mnoha rozhlasových stanic. Státní RAI provozuje tři stanice²³. Mezi významné soukromé stanice patří Radio Montecarlo, Radio One-O-One, Radio DeeJay, RDS, Radio Italia Network a Radio 24.

Veřejnoprávní televizní vysílání²⁴

Veřejnoprávní televizní vysílání zastřešuje společnost RAI, která nejprve vznikla za účelem provozování rádiového vysílání. O roku 1954 se RAI stará i o televizní vysílání. Barevně začala společnost RAI vysílat roku 1977²⁵. Italská veřejnoprávní televize byla již od začátku svého vysílání politicky kontrolována. Odpovídalo tomu například rozdělení televizních kanálů mezi jednotlivé politické strany. V Itálii řízení a regulace veřejnoprávního televizního vysílání probíhá dle

---

¹⁹ Roku 1975 koupilo vydavatelství Rizzoli společnost vydávající deník Corriere della Sera. V roce 1977 koupila podíl v Il Giornale i Berlusconiho společnost.

²⁰ Prameny uvádí, že cena vzrostla z 0,77 € na 0,90 €. Srov. KELLY, Marry J.; MAZZOLENI, Giovanni; McQUAIL, Dennis. *The media in Europe: the euromedia research group*. London : Sage Publications, 2004. s.129.

²¹ 46% obyvatelstva na severu, 30% obyvatelstva na jihu. Srov. KELLY, Marry J.; MAZZOLENI, Giovanni; McQUAIL, Dennis. *The media in Europe: the euromedia research group*. London : Sage Publications, 2004. s.129.

²² Například deník Metro (dostupný v Bologni, Florencii, Janově, Miláně, Římě a Turínu) nebo City (dostupný v Bari, Bologni, Florencii, Janově, Miláně, Napoli, Římě, Turínu a Veroně).

²³ Radio 1, Radio 2, Radio 3.

²⁴ Komerční televizní vysílání srov. kapitoly: 70.léta; 80.léta; 90.léta.

²⁵ Přechod na barevné vysílání se zdržel v důsledku projednávání, který systém použít, zda SECAM nebo PAL. Nakonec byl vybrán systém PAL.

parlamentního modelu. „U *parlamentního modelu* neboli *modelu proporčního zastoupení* se kontrola veřejného vysílání dělí mezi politické strany proporčním zastoupením, způsobem, jaký je v Itálii znám jako *lottizzazione*...Klasickým příkladem tohoto modelu byla v osmdesátých letech Radiotelevisione Italiana (RAI), kde nejenže byla rada ředitelů jmenována podle proporčního zastoupení, ale její tři kanály byly dokonce rozděleny mezi strany: RAI 1 kontrovali křesťanští demokraté, RAI 2 byla pod kontrolou „sekundárních“ stran a RAI 3 kontrolovala komunistická strana.“ (Hallin, Mancini, 2008, s.59)

Mezi lety 1960 – 1970 byla společnost RAI největším producentem italských filmů²⁶. Od 80. let 20. století začalo docházet ke komercializaci vysílání a vytváření duopolu mezi společnostmi RAI a společností Mediaset.

3. Životopis

Silvio Berlusconi se narodil 29. září 1936 v Miláně jako prvorozené dítě Luigiho Berlusconiho, zaměstnance banky Rasini, a Rosy Bossi, ženy v domácnosti. Roku 1943 se manželům narodila ještě Maria Antonietta a roku 1949 Paolo Berlusconi.

Maturitu složil Berlusconi roku 1954 a poté se zapsal ke studiím na právnické fakultě státní univerzity v Miláně. Univerzitní studium dokončil roku 1961 s maximálním počtem bodů a za svou disertační práci „Právní aspekty reklamy“ vyhrál cenu v hodnotě dvou milionů lir. Při studiích si přivydělával například prodejem vysavačů nebo zpěvem v kapela svého přítele z dětství Fedele Confalonieriho²⁷.

Roku 1965 se oženil s Carlou Elvirou Luciou Dall'Oglio a roku 1966 se jim narodila dcera Maria Elvira²⁸ a o tři roky později, roku 1969, se jim narodil syn Pier Silvio²⁹. S Carlou se rozvedl roku 1985, aby se vzápětí podruhé oženil s Veronicou

---

²⁶ Například filmy *I Clowns* (v překladu *Klauni*, režisér Federico Fellini), *Prova d'orchestra* (v překladu *Zkouška orchestru*, režisér Federico Fellini), *Cristo si è fermato a Eboli* (v překladu *Kristus se zastavil v Eboli*, režisér Francesco Rosi), *L'Albero degli zoccoli* (v překladu *Strom na dřeváky*, režisér Ermanno Olmi), *Padre padrone* (režiséři Vittorio a Paolo Taviani).

²⁷ Nyní zastupuje pozici prezidenta společnosti Mediaset.

²⁸ Vystupuje pod jménem Marina. Nyní zastupuje zároveň pozici prezidenta společnosti Fininvest, pozici prezidenta společnosti Mondadori a pozici člena rady společnosti Mediaset.

²⁹ Nyní zastupuje pozici viceprezidenta společnosti Mediaset a je zároveň členem rady společnosti Fininvest a společnosti Mondadori.

Lario³⁰. Spolu měli další tři děti. Roku 1984 se narodila Barbara³¹, roku 1986 Eleonora a roku 1988 Luigi.

Jeho pracovní začátky v 60. letech byly spojené s podnikáním ve stavebním průmyslu a od 70. let začal podnikat na mediálním trhu, který byl v té době charakterický velkým rozvojem³². Začátkem roku 1978 vstoupil Berlusconi do organizace Propaganda Due³³. Jeho vstup do této organizace je považován za jeden z důležitých kroků, který mu pomohl ve vybudování kariéry.

Během 80. let své postavení na trhu komerčního televizního vysílání upevnil a tím vytvořil situaci charakterizovanou jako duopol mezi veřejnoprávním vysíláním televizní společnosti RAI a komerčním televizním vysíláním společnosti Mediaset.

Od 90. let Berlusconi působí na politické scéně Itálie. Mezi funkce, které zastával během své dosavadní politické kariéry, patří:

- Předseda vlády
  - 10. května 1994 - 17. ledna 1995
  - 11. května 2001 - 23. dubna 2005
  - 23. dubna 2005 - 17. května 2006
  - 8. května 2008 do současné doby
- ministr zahraničních věcí (ad interim)
  - 6. ledna 2002 - 14. prosince 2002
- ministr ekonomie a financí (ad interim)
  - 3. července 2004 - 16. července 2004
- ministr zdravotnictví (ad interim)
  - 11. března 2006 - 2. května 2006

3.1. Organizace Propaganda Due

Propaganda Due³⁴ byla tajnou organizací vedenou Liciem Gellim, která měla silně antikomunistické ideály. Cílem organizace bylo infiltrovat do politiky, tisku a odborových organizací a to za pomoci peněžního kapitálu. Mezi její členy patřily osoby

---

³⁰ Veronica Lario je umělecké jméno Miriam Raffaelly Bartolini.

³¹ Nyní člen rady společnosti Fininvest.

³² Technický rozvoj i zlegalizování komerčního vysílání.

³³ Viz podkapitola 3.2. Berlusconi a P2

³⁴ Běžně označovaná jako „P2“. Vznikla přeorganizováním zednářské lóže, jejíž počátky spadají do druhé poloviny 80. let 19. století a jejíž název byl „Propaganda“.

z významných kruhů italské společnosti³⁵. Před jejím odhalením byla již na veřejnosti známa³⁶, ne však v celé své rozsáhlosti. V březnu 1981 vyšetřovatelé Gherardo Colombo a Giuliano Turone během vyšetřování únosu bankéře Michela Sindona³⁷ prohledali vilu Gelliho a našli dokumenty, které obsahovaly seznam členů³⁸, a další dokumenty spojené s činností této organizace. Při letištní prohlídce Gelliho dcery Marie Grazie byly objeveny další dokumenty obsahující složky s názvy „Zápis o situaci politiky v Itálii“³⁹ a „Plán na obnovu demokracie“⁴⁰.

Plán P2 počítal s přeorganizováním struktury médií. Mezi hlavní body patřilo⁴¹:

- Získání alespoň dvou stoupenců v redakcích tisku, kteří by o sobě navzájem nevěděli. Tito zástupci by pak sympatizovali s vybranými politiky⁴².
- Získání časopisů a novin pro využití politického boje na obnovu demokracie.
- Koordinace regionálního tisku prostřednictvím centralizovaných agentur.
- Koordinace velkého množství televizních kabelových stanic.
- Zrušení monopolního postavení veřejnoprávní televizní společnosti RAI.

V roce 1977 koupila⁴³ organizace P2 vydavatelství Rizzoli vydávající deník *Corriere della Sera*, který patřil v té době mezi nejvlivnější deníky Itálie. Poté se na vedoucí pozice vydavatelství dostali členové organizace P2⁴⁴.

3.2. Berlusconi a P2

Berlusconi se stal členem organizace P2 počátkem roku 1978 a jeho členství je známo pod číslem 1816. Svě členství od začátku popíral a před soudem roku 1988 ve

---

³⁵ Mezi členy patřili šéfové tajných služeb, důstojníci a úředníci bezpečnostních služeb, soudci, policejní ředitelé, bankéři, podnikatelé, veřejní zaměstnanci, novináři, velvyslanci a univerzitní učitelé.

³⁶ 5. října 1980 vyšel v deníku *Corriere della Sera* rozhovor s Gellim. Článek se jmenoval „Parla, per la prima volta, il „signor P2“ (v překladu „Poprvé promlouvá „signor P2“). Gelli se v rozhovoru vyjádřil, že by chtěl přepsat ústavu a nechat Itálii vystoupit z Evropské unie. Novinář Maurizio Costanzo, který rozhovor vedl, byl v té době také členem P2. Později pracoval i pro společnost Mediaset. Sehrál také ústřední postavu při protestech proti přerušování vysílání v některých částech Itálie (srov. kapitola 80. léta).

³⁷ Jednalo se o falešný únos. Sindona byl také členem P2.

³⁸ Seznam obsahoval 962 jmen, začínal však od čísla 1600 a výše, a tak se předpokládalo, že počet členů byl vyšší.

³⁹ Originální název „Memorandum sulla situazione politica italiana“.

⁴⁰ Originální název „Piano di rinascita democratica“.

⁴¹ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 70-71.

⁴² Jednalo se například o socialisty (jmenovitě Mancini, Mariani, Craxi), křesťanské demokraty (jmenovitě Andreotti, Furloni).

⁴³ Prostřednictvím banky Ambrosiano. Kapitál vydavatelství poté vzrostl z 5,1 miliard lir na 25,5 miliard lir (srov. GINSBORG, Paul. *L'Italia del tempo presente: Famiglia, società civile, Stato. 1980-1996*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2007. s. 274).

⁴⁴ *Ibid.* s. 274.

Veroně o svém členství křivě svědčil a hájil se tím, že nezaplatil vstupní poplatek. Roku 1990 ho ale soud ve Veroně uznal vinným z falešného svědectví o jeho vstupu.

Tři měsíce poté, co do organizace P2 Berlusconi vstoupil, deník Corriere della Sera začal publikovat Berlusconiho články v ekonomickém zpravodajství. Corriere della Sera byl jedním z hlavních konkurentů deníku Il Giornale, který v té době Berlusconi vlastnil.

Mezi teorie, které se zabývaly důvody Berlusconiho vstupu do organizace P2, patří:

- Chtěl získat kontakty.
- Vstoupil, aby byl „vidět“.
- Vstoupil, aby měl jednodušší podmínky získání kapitálu potřebného pro jeho podnikání⁴⁵.

4. 60. léta 20. století: podnikání s realitami

„Začátek 60. let 20. století je obdobím, kdy stavební průmysl v Miláně byl něčím jako zlatá horečka v Kalifornii. Zhruba 600 000 lidí, což se rovná počtu obyvatel velkého města, se do Milána přistěhovalo během 60. let a výškové budovy začaly růst na okraji Milána jako houby po dešti.“ (Stille, 2007, s. 24)

Již během studií pracoval v realitní kanceláři a po dokončení studií se rozhodl vstoupit do světa podnikání s realitami. Plánoval koupit pozemky na periferii Milána Brugherio a vystavět zde obytnou čtvrť. Roku 1963 Berlusconi založil se společníky Carlem Rasini⁴⁶ a Carlem Rezzonico společnost Edilnord Sas⁴⁷ a uskutečnil tak svůj plán na výstavbu bytů v oblasti Brugherio. Přestože v období 60. let zažívala severní oblast Itálie a zvláště Miláno velký příliv přistěhovalců, prodej bytů nešel příliš rychle a potýkal se s problémy ohledně nedostupnosti a nevybavenosti této čtvrti. Investoři začali být netrpěliví a do projektu nechtěli investovat další peníze. Aby svůj projekt dotáhl do konce, rozhodl se získat nového investora. Nakonec se mu podařilo přesvědčit viceprezidenta penzijního fondu z Říma a tím projekt dokončil.

---

⁴⁵ Členové organizace P2 měli lepší podmínky získání půjčky a celkově bylo vyřízení půjčky jednodušší. Tímto způsobem Berlusconi získal kapitál od banky Monte dei Paschi di Siena, který využil na výstavbu Milano 2. Později nezávislé analýzy dokumentů této banky konstatovaly, že podmínky, za kterých Berlusconi půjčky získal, byly abnormální a příliš vstřícné.

⁴⁶ Zakladatel a majitel banky Rasini, ve které pracoval Berlusconiho otec.

⁴⁷ Do likvidace se dostala v lednu 1978. Likvidaci měl na starosti Umberto Previti, otec jeho přítele Cesare Previti.

Roku 1968 založil společnost Edilnord Sas di Lidia Borsani e C⁴⁸, aby rozběhl další investiční plán známý pod názvem Milano 2. Mezi hlavní investory patřila banka Monte dei Paschi di Siena⁴⁹, finanční švýcarská společnost⁵⁰ a finanční společnost z Říma⁵¹. Tento projekt byl ambicióznější než projekt čtvrti Brugherio. Šlo o projekt „malého města ve městě“, který počítal s výstavbou obchodů, škol nebo například tenisových kurtů. Jediným problémem se jevilo blízké letiště Linate. Nad územím plánované nové čtvrti vzlétávaly a přistávaly denně letadla. Berlusconi však dokázal přesvědčit politiky v Římě o změně přistávací dráhy, aby tak letadla nepřelétala nad oblastí Milano 2. Této změny dosáhl i přesto, že se samotné letiště vyjádřilo negativně kvůli bezpečnosti provozu. Shodou okolností změna přistávací dráhy způsobila, že postiženou oblastí se stala čtvrť Brugherio. Jako důvod nutnosti změny uvedl, že by hluk letadel rušil pacienty plánované nemocnice Svatého Raffaela, která byla sice uvedena v plánech, ale nakonec nebyla nikdy vystavěna. Tím „...hodnota Berlusconiho apartmánů vyletěla ze 130 000 lir za metr čtvereční na 280 000 za metr čtvereční.“ (Stille, 2007, s.31)

Mezi další investice v realitní oblasti se řadila výstavba projektu Milano 3 roku 1975 a obchodního centra Il Girasole roku 1985.

5. 70. léta 20. století: začátek podnikání na mediálním trhu

Společnost "Radioaudizioni Italia" vznikla roku 1924 a zastřešovala rozhlasové vysílání. V souvislosti se zahájením televizního vysílání byla roku 1954 přejmenována na "Radiotelevisione italiana"⁵². Společnost RAI byla jediným provozovatelem televizního vysílání až do druhé poloviny 70. let 20. století.

Ústavní soud v roce 1974 povolil komerční televizního vysílání pouze do kabelových sítí a až v roce 1976 zlegalizoval vysílání pozemní, ale pouze regionálně, a tím tedy ponechal monopolní postavení společnosti RAI v celoplošném vysílání.

---

⁴⁸ Běžně označovaná jako Edilnord 2.

⁴⁹ V té době byl na vedoucí pozici Giovanni Cresti. Je považován za člena P2, přestože na nalezeném seznamu členů nebyl. Byl však blízkým přítelem Licia Gelli.

⁵⁰ Se sídlem v Luganu. Ohledně vlastníků této společnosti panují nejasnosti.

⁵¹ V té době ji spravoval Marcello Dell'Ultri, který se stal později ředitelem společnosti Publitalia.

⁵² Běžně se pro pojmenování používá zkratka RAI.

Důsledkem toho byla společnost RAI jedinou, která mohla vysílat přímé přenosy včetně sportovních přenosů.⁵³

„Vývoj po roce 1976 byl poznamenán živelným růstem soukromých rozhlasových a televizních stanic v celé Itálii, takže jejich počet vzhledem k počtu obyvatel převýšil i srovnatelná měřítka v USA. Půl roku po rozhodnutí Ústavního soudu vysílalo v Itálii již 50 místních televizních stanic, v roce 1978 více než 400 stanic a v roce 1979, na vrcholu této „televizní horečky“, bylo registrováno 900 stanic (některé prameny uvádějí přes 1000 stanic), z nichž téměř polovina vysílala každý den. Šlo většinou o levné programy s cílem přitáhnout zájem diváků a také inzerentů za každou cenu, včetně vysílání erotických filmů a striptýzových scén.“ (Šmíd, 1989, kap. Itálie, s. 2)

Mezi důvody, které vysvětlují Berlusconiho změnu v oblasti podnikání a vstup na trh televizního vysílání patří krize ve stavebním průmyslu v 70. letech 20. století a velikost možného zisku⁵⁴. O dalším důvodu vypovídá i svědectví Marcella Dell'Ultri: „Berlusconi se jednou vyjádřil, že ve stavebnictví výsledek toho, co plánuješ dnes, uvidíš až za deset let. U televize to, na co myslíš ráno, uvidíš na obrazovce zrealizované večer ten samý den.“⁵⁵

Berlusconi v dubnu roku 1973 založil kabelový kanál Telemilano, který vysílal v oblasti čtvrti Milano 2. Počáteční kapitál byl 500 tisíc lir, v roce 1975 se zvýšil na 5 miliónů lir a roku 1977 na 500 miliónů lir. Televizní stanice Telemilano vysílala od září roku 1974 a nabízela od 12 do 19 hodin praktické informace rezidentům. Později bylo zařazeno i vysílání filmů.⁵⁶

Stanice Telemilano přešla z kabelového vysílání na pozemní roku 1977. V roce 1979 program Berlusconi oživil. Koupil filmy, dokumenty a seriály a dohodl se s několika dalšími provozovateli regionálního vysílání na spolupráci⁵⁷. Dále najmul

---

⁵³ ŠMÍD, M. *Televize ve světě*. Praha: Edice Československé televize, 1989. Kap. Itálie.

⁵⁴ Roční obrat společnosti Publitalia velmi vzrůstal. V roce 1980 byl obrat 12 bilionu lir, v roce 1984 900 bilionu lir a koncem 80. let dosáhl 2167 bilionu lir. V roce 1984 pocházelo 85% zisku společnosti Fininvest z televizního průmyslu (srov. GINSBORG, Paul. *Silvio Berlusconi: Television, Power and Patrimony*. London: Verso, 2004. s. 32).

⁵⁵ GINSBORG, Paul. *Silvio Berlusconi: Television, Power and Patrimony*. London: Verso, 2004. s.32-33.

⁵⁶ RUGERRI, Giovanni; GUARINO, Mario. *Berlusconi: Inchiesta sul signor TV*. Milano: Kaos, 1994. s.

67

⁵⁷ Došlo k vysílání stejné nabídky. Programy byly nahrány na videokazety a nahrávky vysílány vždy s několika vteřinovým zpožděním, aby se v případě stížnosti mohly provozovatelé bránit, že technicky vzato vysílají pouze regionálně. Přesto mohl Berlusconi potenciálním inzerentům nabízet publikum rozměru celostátního vysílání.

známého baviče Mika Bongiorno, který do té doby vystupoval v programech RAI. Mike Buongiorno se na desítku let stal symbolem Berlusconiho programů.

Koncem 70. let 20. století Berlusconi začal postupně skupovat malé televizní stanice⁵⁸ a již v roce 1980 jich vlastnil desítku. Počet programů, které Berlusconi vlastnil, vzrostl v roce 1982 na třicet⁵⁹.

Rok 1977 byl rokem, kdy Berlusconi s finanční podporou banky Ambrosiano⁶⁰ získal 12% deníku *Il Giornale*⁶¹

Roku 1978 koupil Berlusconi Teatro Manzoni⁶² (Divadlo Manzoni), o rok později založil společnost Reteitalia⁶³.

Již od začátku si Berlusconi uvědomoval obrovské možnosti reklamy a roku 1979 založil společnost Publitalia '80. Společnost se zabývala prodejem inzerce.

6. 80. léta 20. století: upevnění pozice na mediálním trhu

80. léta 20. století byla důležitým obdobím vytvoření Berlusconiho mediálního impéria a upevnění situace na poli televizního vysílání. Na přelomu 70. a 80. let byl televizní trh přeplněn velkým počtem malých stanic. Důležitý kapitál potřebný k provozování televizního vysílání však mělo k dispozici pouze několik málo společností. Jednalo se většinou o velké vydavatelské domy, které měly potřebný

---

⁵⁸ V roce 1980 koupil také stanici Teletorino International rodiny Agnelli. Rodina Agnelli byla majitelem společnosti Fiat a v té době vlastnila i deník *La Stampa*.

⁵⁹ Programy vysílaly pod různými jmény. Na severu pod názvem Canale 5, ve střední a jižní Itálii pod názvem Canale 10 (srov. Stille, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 62-63).

⁶⁰ Banka člena P2 Roberta Calviho.

⁶¹ *Il Giornale* byl založen roku 1974 Indrem Montanelli. Montanelli psal nejprve pro deník *Corriere della Sera*, ale v roce 1974 založil s několika dalšími novináři nový deník *Il Giornale*. Berlusconi svůj podíl v deníku *Il Giornale* postupně zvětšoval (roku 1979 se stal vlastníkem 37,5 procent a roku 1987 získal absolutní většinu). Ze začátku se list jmenoval *Il Giornale Nuovo*, protože v té době již jeden list pod názvem *Il Giornale* vycházel. Když tento list přestal vycházet, přejmenoval se *Il Giornale Nuovo* pouze na *Il Giornale*.

⁶² Divadlo bylo založeno již roku 1850. Nachází se v historickém centru Milána.

⁶³ Sloužila k nákupu programů. V době před ukončením své činnosti roku 2002 byla vlastníkem fotbalového klubu A.C.Milan, společnosti Medusa a divadla Manzoni. Její aktiva roku 2002 přešly na společnost Fininvest.

kapitál z vydavatelské činnosti. Mezi ně patřilo vydavatelství Rizzoli⁶⁴, Mondadori⁶⁵ a Rusconi⁶⁶, všechna se sídlem v Miláně.

Vydavatelství Rizzoli v dubnu 1976 koupilo televizní kanál Telemalta, která svou činnost ukončila již koncem dubna 1978.

V říjnu roku 1981 oznámilo založení televizního kanálu Rete 4 vydavatelství Mondadori a vysílání zahájilo začátkem roku 1982. Vydavatelství Rusconi začalo vysílat program Italia 1 od 4. ledna 1982. 30. dubna 1980 byl kanál telemilano přejmenován na Canale 5.

Mezi těmito třemi televizními kanály⁶⁷ byl rozdíl v přístupu k vysílání inzerce. Berlusconi televizní vysílání viděl jako možný prostředek zisku. „Zatímco se společnosti Mondadori a Rizzoli snažily umístit reklamy do pořadů diskretním způsobem, aby tak co nejméně rušily diváky, Berlusconi postupoval opačným způsobem. Programy Berlusconi považoval za prostředek pro prodej výrobků a reklamy měly být umístěny v momentech, kdy zájem a anticipace diváků byla největší.“ (Stille, 2007, s. 60) Vydavatelské domy již neměly potřebný kapitál na to, aby ve vysílání pokračovaly, a tak v roce 1983 koupil Berlusconi kanál Italia 1 a roku 1984 Rete 4.

Rozdíl mezi nabízenými programy společnosti RAI a programy, které vlastnil Berlusconi, byl značný. Berlusconi kupoval americké seriály a produkoval nové formáty pořadů. „Canale 5, Rete 4 a Italia 1 zaplavily Itálii komerčními programy, většinou zakoupených na americkém trhu, s malým nebo žádným zpravodajským ani kulturním obsahem. 80. léta 20. století byla kritizována mnoha komentátory jako desetiletí "přechodu k reklamě", nekontrolovatelného konzumerismu a jako útěk od politické a občanské angažovanosti. Berlusconiho televize byla později viněna, že je příčinou tohoto stavu.“ (Mazzoleni, 1992, s. 262)

Berlusconi se zaměřil i na fotbalová utkání. Program společnosti RAI do té doby odvysílal zápas pouze jednou týdně a vždy pouze jeden z poločasů. Berlusconi zvyk změnil a jeho programy nabízely fotbalová utkání několikrát týdně, zápasy navíc doplnily debatní pořady, kde se odehrané zápasy probíraly.⁶⁸

---

⁶⁴ Společnost bylo druhým největším vydavatelstvím knih a časopisů. Vydávali deník Corriere della Sera a deník se sportovním zaměřením La Gazzetta dello Sport.

⁶⁵ Společnost byla největším vydavatelstvím knih a časopisů.

⁶⁶ Vydavatelství knih a časopisů se zaměřením na čtenářky.

⁶⁷ Canale 5, Itali 1 a Rete 4.

⁶⁸ Stille, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s.8

6.1. Krize komerčního vysílání v roce 1984

„Berlusconiho pojilo s Bettinem Craxim důvěrné přátelství. Oba původem z Milána spolu trávili prázdniny v Portofinu a Svatém Mořici. Craxi šel také Berlusconi za svědka na Berlusconiho svatbě s Veronicou Lariovou. Tolik blízké přátelství nemohlo neovlivnit politickou debatu týkající se televizní sféry.

16. října 1984, dva měsíce poté, co Berlusconi koupil kanál Rete 4 a dosáhl monopolního postavení na trhu televizního komerčního vysílání, soudci z Turína, Říma a Pescary nařídili vysílání přerušit z důvodu porušení rozsudku Ústavního soudu z roku 1976. Po projednání stížnosti bylo rozhodnuto, že sice k porušení došlo, ale podmínkou nebylo vysílání ihned přerušit.

Berlusconi však dal nařízení vysílání v daných oblastech⁶⁹ zastavit a spustil rozsáhlou propagační kampaň v tisku i televizi. Deník Il Giornale, který vlastnil, uveřejnil článek, který se jasně postavil proti nařízení zastavení vysílání a odvolával se na respektování práva občana. Lidé začali telefonovat na městské úřady a dokonce i do kanceláří společnosti RAI, aby si stěžovali.⁷⁰

„Na tuto mediální krizi, první v historii republiky, odpověděl Bettino Craxi s rychlostí a rozhodností. Vláda byla svolána na 20. října a ihned schválila nařízení⁷¹ s platností šesti měsíců, který televizní vysílání povolil. (...) 28. října 1984 poslanecká sněmovna prohlásila nařízení z 20. října za protiústavní. Craxi se nenechal zastrašit a 6. prosince získal potřebnou podporu k přijetí druhému nařízení⁷². (...) Předtím než byl schválen nový zákon uběhlo dalších pět let.“ (Ginsborg, 2007, s.290-292)

6.2. 80. léta: pronikání na zahraniční trh

Mezi nejvýznamnější události konce 80. a začátku 90. let 20. století patřilo ukončení⁷³ Studené války, kterou proti sobě vedly Spojené státy americké s jejich spojenci a Sovětský svaz. Tato válka nebyla vojenská, ale odehrávala se na poli diplomacie a politiky. V 80. letech státy západní Evropy řešily otázku privatizace včetně privatizace společností zastřešujících televizní vysílání.

---

⁶⁹ Řím a region Lazio, Turín a region Piemonte, Abruzzo a část regionu March.

⁷⁰ MASTELLARI, Gabrielle. *Assalto alla stampa*. Edizioni Dedalo, 2004. s. 173-175; TRAVAGLIO, Marco. *La politica e gli affari del signor Berlusconi*. Rifondazione Pescara, 2006.

⁷¹ Později nazývaný Berlusconiho dekret.

⁷² Nařízení známé také pod názvem „Berlusconi bis“.

⁷³ Válka probíhala mezi lety 1947 a 1991.

V souvislosti s konexemi, které Berlusconi měl se sociálním politikem Bettinem Craxim, lze vysvětlit jeho vstup na mediální trh ve Francii a Španělsku. Koncem 80. let 20. století byli u moci ve Francii i Španělsku socialisté, s kterými měl Craxi dobré vztahy. To jistě Berlusconi pomohlo při vstupu na francouzský a španělský trh.

Francie

Koncem roku 1985 trh televizního vysílání ve Francii nabízel tři veřejné celostátní kanály, TF1, Antenne 2⁷⁴ a FR3⁷⁵, a jeden placený komerční celostátním program Canale Plus.

Prezident republiky François Mitterand a socialisté, kteří měli v parlamentu většinu, naplánovali založení dvou nových komerčních kanálů a privatizaci veřejnoprávního kanálu TF1.

První komerční kanál založený v listopadu 1985 se jmenoval La Cinq a Berlusconi v něm získal 40% podíl. 60% získala společnost Compagnie des Chargeurs Réunis⁷⁶. Kanál La Cinq vysílal od února roku 1986. Velkou změnou bylo, že kanál La Cinq mohl v průběhu filmu zařadit reklamu, což bylo do té doby zakázáno. Kvalita programů nebyla příliš dobrá a jednalo se z velké většiny o americké seriály nevalné úrovně.

Když v roce 1986 volby vyhrála pravice, gaullisté v čele s Jacquem Chiracem, došlo k částečnému přebudování systému televizního vysílání. Byl schválen antimonopolní zákon, který povolil zahraničnímu investorovi vlastnit 25% jednoho celostátního kanálu. Berlusconi důsledkem zákona musel prodat 15% svého podílu, který byl do té doby 40%.

Kanál La Cinq se od začátku 90. let 20. století potýkal s finančními problémy, které souvisely s nízkou sledovaností. V dubnu 1992 La Cinq svou činnost z finančních důvodů ukončila⁷⁷.

---

⁷⁴ Nyní se jmenuje France 1.

⁷⁵ Nyní se jmenuje France 3.

⁷⁶ Jejím ředitelem v té době byl Jerome Seydoux, který byl přítelem prezidenta Françoise Mitteranda.

⁷⁷ TUNSTALL, Jeremy; PALMER, Michael. *Media moguls*. London: Routledge, 1991. s. 33-34; CAYROL, Roland. Problems of Structure, Finance and Program Quality in the French Audio-Visual System. In BLUMER, Jay G.; NOSSITER, Thomas J.. *Broadcasting finance in transition: A Comparative Handbook*. New York: Oxford University Press US, 1991. s.188-213; STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 104-197.

Španělsko

Až do roku 1975 ve Španělsku vládl diktátor Francisco Franco. Po jeho smrti se Španělsko otevřelo spolupráci s dalšími státy. Roku 1982 se stalo Španělsko členem NATO a roku 1986 členem EU. S tímto vývojem souviselo i schválení privatizace televizního vysílání roku 1989. Roku 1989 španělská vláda zároveň rozhodla o vytvoření dvou komerčních kanálů a stanovila omezení ve vlastnictví, zahraniční investor mohl vlastnit maximálně 25% jednoho televizního kanálu. 25% založeného kanálu Telecinco získal Berlusconi a mezi další vlastníky patřil i Leo Kirch⁷⁸. Limit ve vlastnictví zahraničními investory byl roku 1999 zvýšen na 49% jednoho kanálu. Kanál Telecinco slavil podobný úspěch jako Berlusconiho programy v Itálii. Charakteristika typologie vysílaných pořadů byla podobná a ovlivnila tak další vývoj televizního vysílání ve Španělsku. Berlusconi, stejně jako v Itálii, založil společnost nabízející reklamu na kanálu Telecinco, produkční společnost a vydavatelský koncern⁷⁹.

Společnost Mediset vlastní až do současné doby přes 50% kanálu Telecinco⁸⁰.

Německo

V Německu lze vyzorovat velkou decentralizaci na mediálním trhu. Veřejné vysílání je pod kontrolou regionálních organizací Länder a dalším rysem decentralizace je absence jednoho centrálního střediska nebo centra médií⁸¹.

Roku 1987 Berlusconi vstoupil i na německý trh televizního vysílání. Došlo ke spolupráci s Leom Kirchem⁸², která byla podobná spolupráci na trhu španělském. Berlusconiho společnost Reteitalia koupila 45% společnosti provozující program Music

---

⁷⁸ Berlusconi několikrát spolupracoval s Leem Kirchem a Rupertem Murdochem. Například si navzájem kupovali podíly ve svých společnostech, aby tak zabránili nařčení z monopolního postavení.

⁷⁹ KELLY, Marry J.; MAZZOLENI, Giovanni; MCQUAIL, Dennis. *The media in Europe: the euromedia research group*. London : Sage Publications, 2004. s. 225-233; STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 107-108.

⁸⁰ Srov. Příloha č. 1: Současná struktura společnosti Mediaset (obrázek)

⁸¹ Jsou rozmístěny po celé republice ve všech velkých městech (Mnichov, Berlín, Hamburg).

⁸² Leo Kirch začal s nákupem filmových práv a prostřednictvím své společnosti Beta-film uzavřel dlouhodobé smlouvy o zastupování se všemi hollywoodskými produkčními a distributorskými koncerny. První film, jehož práva koupil byl film *La Strada* italského režiséra Federica Fellini. Společnost Beta-film zároveň produkovala vlastní programy. Jeho holdingová společnost KirchMedia soustředila televizní programy jako SAT 1, PRO7, Kabel 1, Deutsches Sportfernsehen a N24. Mezi další jeho holdingovou společnost patřila společnost Kirchpay TV s placenými televizními programy. Jednou z oblastí jeho podnikání byly sportovní přenosy. Získal práva na přenos německé fotbalové Bundesligy a Formule 1. Na roky 2002 a 2006 koupil práva na vysílání fotbalového mistrovství světa. V roce 2002 vyhlásil bankrot. Dle nejnovějších zpráv se vrací na trh televizního vysílání. S podporou americké investiční firmy MarcCap koupil vysílací práva na fotbalové přenosy německé fotbalové Bundesligy v letech 2009 – 2015. srov. DIETER, Prokop. *Boj o média*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. s. 334-335; That's not all, folks. In *The Economist*. 10/27/2007. Vol. 385, Issue 8552, . s.78.

Box, která byla poté přejmenovaná na Telefünf⁸³. Jednalo se o kabelovou televizi, která byla zaměřená na mladší publikum. Kanál Telefünf zanikl ke dni 31. prosince 1992⁸⁴.

6.2. Další investice v mediální i nemediální sféře

Berlusconi podnikl v 80. letech 20. století významné kroky také na trhu, který se netýkal pouze samotného komerčního televizního

Mezi hlavní události patřilo:

- založení těchto společností:
  - 1980 Videotime⁸⁵
  - 1982 Programma Italia⁸⁶
- nákup této společnosti:
  - 1983 Sorrisi e Canzoni⁸⁷
  - 1986 A.C.Milan⁸⁸
  - 1988 Standa⁸⁹

6.2.1. Vydavatelství Mondadori

Jednou z nejvýznamnější událostí 80. let 20. století bylo získání kontroly nad největším italským vydavatelstvím Mondadori. Koupí předcházelo jednání, neboť o vydavatelství projevil zájem i podnikatel De Benedetti.

„Od poloviny 80. let 20. století byla společnost Mondadori kontrolována De Benedettem prostřednictvím finanční společnosti CIR a rodiny Formentových. V prosinci 1989 společnost Fininvest, do té doby minoritní akcionář, oznámila, že došlo k dohodě s Formentovými o podílu na kontrole společnosti Mondadori. Společnost CIR tvrdila, že tento krok Formentových byl nezákonný, protože ti předtím souhlasili s prodejem jejich akcií společnosti CIR. V červnu 1990 byl případ rozhodnut třemi

---

⁸³ Jde tedy o stejné pojmenování jako na italském, francouzském a španělském trhu vysílání (Canale 5, La Cinq, Telecinco, Telefünf).

⁸⁴ Od dubna 2002 kabelové a satelitní vysílání programu pod tímto jménem.

⁸⁵ Společnost, která produkovala televizní pořady.

⁸⁶ Společnost, která se zabývala pojištěním a poskytováním půjček.

⁸⁷ Týdeník s televizním programem.

⁸⁸ A.C.Milan byl fotbalový klub, který procházel během 70. let krizí. Berlusconi do klubu investoval, nakoupil nové hráče a poté na Berlusconiho televizních stanicích proběhla velká kampaň. Prodej vstupenek na fotbalová utkání se pak mnohokrát zvýšil (srov. STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 111).

⁸⁹ Nákup 70% společnosti Standa, jednalo se o řetězec supermarketů rozmístěných po celé Itálii.

rozhodci, kteří vynesli verdikt, že stížnost společnosti CIR byla založena na platné smlouvě a že tedy Formentovi musejí podíl prodat společnosti CIR. Rozhodnutí bylo zrušeno v únoru 1991 odvolávacím soudem v Římě. Společnost CIR poté podala konečné odvolání k nejvyššímu soudu. Před finálním soudním rozhodnutím se strany v dubnu 1991 dohodly: De Benetti získal plnou kontrolu nad deníkem La Repubblica a L'Espresso a nad místními novinami; Berlusconi a jeho spojenci získali plnou kontrolu nad ostatními aktivitami společnosti Mondadori.“ (Barile; Rao, 1992, s. 262)

7. 90. léta 20. století: vývoj společnosti Fininvest

V 90. letech prošla Itálie změnou, která nejvíce zasáhla politickou scénu v Itálii. Změnil se volební systém, bylo zahájeno velké vyšetřování, akce "Mani pulite", a Berlusconi založil politickou stranu.⁹⁰

V 90. letech se společnost Fininvest potýkala s velkými ztrátami a na poli podnikání společnosti Fininvest došlo během 90. let k založení několika dalších společností a některé zanikly nebo se sloučily. Teprve v roce 1994 vyšlo oficiálně najevo, že majitel deseti dceřiných společností⁹¹, které kontrolovaly společnost Fininvest, byl Silvio Berlusconi.

Mezi hlavní události patřilo v 90. letech 20. století:

- založení těchto společností:
  - 1995 Medusa film⁹²
  - 1996 Mediaset⁹³
  - 1997 Banca Mediolanum
  - 1997 Pagine Utili⁹⁴
- koupě části této společnosti:
  - 1998 Albacom⁹⁵
- ukončení činnosti této společnosti:
  - 1998 Standa⁹⁶.

---

⁹⁰ Viz kapitola „9. Politická činnost“.

⁹¹ Roku 1978 bylo založeno 34 dceřiných společností .

⁹² Společnost zabývající se produkcí a distribucí filmů.

⁹³ Vzniklo spojením několika společností (Rti, Videotime, Publitalia a Elettronica Industriale). V tomto roce byla zapsána na burze.

⁹⁴ Obdoba Zlatých stránek, které v té době také vycházely.

⁹⁵ Společnost zabývající se telekomunikacemi.

8. Mediální legislativa v Itálii

Situaci na mediálním trhu se stát snaží kontrolovat a regulovat, a to jak samotnou produkci mediálních obsahů, tak i vlastnictví⁹⁷. Společnosti se snaží o koncentraci vlastnictví, aby zvýšily míru kontroly daného trhu a především, aby minimalizovaly množství konkurence, a tak maximalizovaly možný zisk. Všeobecným trendem je skupování menších společností společnostmi velkými, které se poté stávají ještě většími a mocnějšími.⁹⁸

Základní rozlišení koncentrace vlastnictví se dělí na vertikální a horizontální koncentraci. K vertikální koncentraci dochází při vlastnictví různých stádií výroby a distribuce. Horizontální koncentrace se objevuje při slučování vlastnictví v rámci stejného trhu. Dalším druhem koncentrace je křížení vlastnictví. Dochází k němu při slučování vlastnictví různých typů médií jednou firmou.⁹⁹

„Stupeň koncentrace médií se obvykle měří podle toho, do jaké míry velké společnosti ovládají produkci, pracovní síly, distribuci a publikum. Ačkoliv neexistuje žádná hranice, jejíž překročení by se dalo prohlásit za nežádoucí, podle Picarda (1989, s. 33-34) je „tradičním“ prahem přijatelnosti moment, kdy čtyři vedoucí firmy kontrolují více než padesát procent nebo osm vedoucích firem ovládá více než sedmdesát procent daného odvětví.“ (McQuail, 2007, s.192)

8.1. Vývoj legislativních opatření v Itálii

Do druhé poloviny 70. let 20. století byl stát jediným provozovatelem televizního vysílání. Během 70. let se podmínky začaly uvolňovat. V roce 1974 bylo povoleno regionální kabelové televizní vysílání a v roce 1976 Ústavní soud povolil i regionální pozemní televizní vysílání. Vzhledem k absenci precizně a úplně zpracované legislativy, která by televizní vysílání regulovala, došlo během 80. let 20. století k vytvoření duopolu RAI - Mediaset.

„Potřeba nového vysílacího zákona byla stálým tématem politických debat již od roku 1974. První vládní návrh byl podán v roce 1978, ale do té doby se většinové koaliční strany nikdy nedohodly na nejdůležitějších článcích tohoto zákona. Nakonec se

---

⁹⁶ Před prodejem společnosti Standa byla z jeho struktury vyčleněna společnost Blockbuster. Společnost Blockbuster provozovala videopůjčovny a po vyčlenění byla kontrolována společností Medusa.

⁹⁷ Dle McQuail (2007, s. 189) lze rozlišit tři kategorie vlastnictví dle typu společnosti. Jde o komerční společnosti, soukromé neziskové společnosti a veřejný sektor.

⁹⁸ JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Praha : Portál, 2003, s. 66.

⁹⁹ McQUAIL, Dennis. *Úvod do studia médií*. Praha: Portál, 2007. s. 190-191.

vláda vedená Giuliem Andreottim rozhodla návrh tohoto zákona umístit mezi první místa ve své agendě. Vládní debaty ukázaly, že vládoucí koaliční strana Democrazia Cristiana byla rozdělená, neboť její levé křídlo považovalo tento návrh zákona za příliš příznivý pro společnost Fininvest. Ve stejné době vedla hlavní opoziční strana Partito Comunista Italiano hlasitou kampaň na zavedení přísných protimonopolních norem.“ (Barile; Rao, 1992, s. 264)

8.2. Jednotlivé zákony významně ovlivňující trh médií

➤ Decreto Berlusconi¹⁰⁰

Dekret z roku 1984, který se později stal zákonem. Stanovil podmínky komečního vysílání na dalších pět let¹⁰¹.

➤ Legge Mammì¹⁰²

Zákon číslo 223 z 6. srpna 1990, který byl pojmenován po ministru pošt a telekomunikací Oscaru Mammì¹⁰³ z Republikánské strany. Šlo o uzákonění pravidel mediálního trhu a o snahu vytvořit antimonopolní zákon.

Nejdůležitější body zákona¹⁰⁴:

- Zrušení monopolního postavení společnosti RAI.
- Soukromé programy mohou vysílat celostátně a živě¹⁰⁵.
- Garanční úřad¹⁰⁶ získá kontrolu i nad vysíláním.
- Stanovení limitu televizních reklam. Reklama vysílaná na programech společnosti RAI nesmí překročit limit 4% týdenního vysílacího času a 12% v průběhu jedné hodiny. Pro komerční celostátní vysílání je stanoven limit 15% denního vysílacího času a 18% v průběhu jedné

---

¹⁰⁰ V překladu „Berlusconův dekret“.

¹⁰¹ Viz podkapitola 6.1. Krize komerčního vysílání v roce 1984.

¹⁰² V překladu „Mammího zákon“.

¹⁰³ Oscar Mammì v době, kdy byl schválen tento zákon, zastával úřad ministerstva informací za šesté vlády Giulia Andreottiho v období od 22.7.1989 až 12.4.1991. Do vlády byl zvolen od páté do desáté volební období (V.Legislatura – X.Legislatura). Ve dvou případech zastával tento úřad, v již zmíněném období a v první vládě De Mita v období od 13.4.1988 až 22.7.1989).

¹⁰⁴ HUMPHREYS, Peter J.. Mass media and media policy in Western Europe. Manchester : Manchester University Press, 1996. s.220; KELLY, Marry J., MAZZOLENI, Giovanni, MCQUAIL, Dennis. The media in Europe: the euromedia research group. London : Sage Publications, 2004. s. 134.; MURIALDI, Paolo. Storia del giornalismo italiano: dalle gazette a Internet. Bologna: Mulino, 2006. s. 294.

¹⁰⁵ Povolním živého vysílání mohl Berlusconi začít vysílat i zpravodajství.

¹⁰⁶ Organizační a kontrolní činnost v oblasti tisku.

hodiny. Pro komerční regionální vysílání je stanoven limit 15% denního vysílacího času a 20% v průběhu jedné hodiny.

- Stanovení limitu pro maximální počet kanálů pozemního televizního vysílání. Jednotlivec nemůže vlastnit více než tři celostátně vysílané kanály¹⁰⁷.
- Stanovení podmínek vlastnictví celostátního televizního vysílání av souvislosti s vydavatelskou činností denního tisku. Je zakázáno být vlastníkem:
  - jednoho televizního kanálu v případě překročení limitu 16% celkového oběhu denního tisku.
  - více než jednoho televizního kanálu v případě překročení limitu 8% celkového oběhu denního tisku.
  - více než dvou televizních kanálů a zároveň být vlastníkem denního tisku¹⁰⁸.
- Žádný vlastník nesmí ovládat více než 20% celého mediálního trhu.

Pro Berlusconiho vyšel nakonec zákon dobře, neboť tak přišel o možnou konkurenci velkých nakladatelství¹⁰⁹. Svůj podíl deníku „Il Giornale“ převedl na bratra Paola Berlusconiho¹¹⁰. Zákon nezakazoval sloučení vlastnictví s týdeníky a měsíčníky, a proto podíl ve vydavatelském koncernu Mondadori zůstal ve vlastnictví Berlusconiho.

Zákon potvrdil duopol mezi společnostmi Rai a Berlusconiho televizním impériem.

➤ **Legge Maccanico**¹¹¹

Zákon číslo 249 z 31.července 1997, který prosadil ministr pošt a telekomunikací Antonio Maccanico.

Nejdůležitější body zákona¹¹²:

- Změna názvu z „Ministerstvo pošt a telekomunikací“ na „Ministerstvo komunikací“.

¹⁰⁷ Celkový počet možných programů, které vysílaly celostátně, bylo 12.

¹⁰⁸ I v případě, že by celkový oběh denního tisku nepřekročil limit 8%.

¹⁰⁹ Nakladatelství vydávající deníky jako „Corriere della Sera“, „La Repubblica“, „La Stampa“ nebo „Il Sole 24 Ore“.

¹¹⁰ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 128.

¹¹¹ V překladu „Maccanicův zákon“.

¹¹² PADOVANI, Cinzia, TRACEY, Michael. *Report on the Conditions of Public Service Broadcasting*. In *Television & New Media*. Vol. 4, No. 2, 2003. s. 146.

- Stanovení časové lhůty pro přechod Rete 4 a dvou ze tří programů společnosti Telepiù na satelitní vysílání.
- Založení Garančního úřadu pro komunikace a pravidla telekomunikačních rozhlasových a televizních systémů.
- Stanovení limitu příjmů na poli celostátního vysílání - žádný provozovatel nesmí získat více než 30% celkových příjmů z reklamy a poplatků.

➤ **Legge Gasparri**¹¹³

Zákon číslo 112 z 3.května 2004 byl zákonem ministra komunikací Maurizia Gasparriho. Schválení zákona bylo zpožděno, protože zákon nejprve odmítl podepsat prezident republiky Carlo Azeglio Ciampi. Zákona vešel v platnost začátkem května 2004.

Nejdůležitější body zákona¹¹⁴:

- Přechod z analogového vysílání na digitální bude dokončen do 31. prosince 2006.
- Změna v pohledu na velikost inzertního trhu, který dříve pojednával o televizní reklamě, nyní trh zahrnuje i filmy, vydavatelství, kino a internet (tím byl poškozen tisk na úkor televizního vysílání).
- Pojednával o privatizaci společnosti RAI, která by znamenala, že jednotlivec může vlastnit maximálně 1% podílu. Ministr by si tak zachoval kontrolu nad společností RAI.
- Vlastník více než jednoho celostátního programu nesmí, do 31.prosince 2010, být akcionářem denního tisku.

8.3. Případ televizní stanice Rete 4

Dle rozhodnutí Ústavního soudu z roku 1994 měl kanál Rete 4 přejít na satelitní vysílání do srpna roku 1996 z důvodu uvolnění frekvencí. Když se začal termín blížit, Prodiho vláda vydala dekret, který termín posouval o šest měsíců a vláda slíbila, že

¹¹³ V překladu „Gasparriho zákon“.

¹¹⁴ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007, s.277-278; HIBBERD, Matthew. Italian Democracy Gone Mad? Public Service Broadcasting in the Berlusconi Era. In *Trends in Communication*. Vol. 12, Issue 1. Leden 2004, s. 26.

mezitím situaci vyřeší. V roce 1998 vyšla Berlusconiho prosbám vstříct¹¹⁵ a posunula přechod kanálu Rete 4 na 31. prosince 2003. Od 31. prosince 2003 se nesměla více objevit reklama na kanálu RAI 3.

Jelikož návrh zákona (legge Gasparri) neshválil prezident, nechal Berlusconi 23. prosince 2003 vystavit dekret, který prodlužoval tento limit o další čtyři měsíce a získal čas na schválení samotného zákona.¹¹⁶

8.4. Referendum z roku 1995

Diniho vláda¹¹⁷ sestavila návrh zákona, který upravoval vlastnictví médií a podmínky politické kampaně během voleb. O návrhu zákonu mělo rozhodnout referendum pořádané v červnu 1995. Jelikož by zákon podstatně změnil situaci ve vlastnictví televizního vysílání, spustil Fininvest velkou mediální kampaň, která se snažila občany přesvědčit, aby v referendu hlasovali proti tomuto návrhu zákona. Mediální kampaň byla postavená na tvrzení, že by schválením zákona došlo k zániku komerční televize¹¹⁸.

„Čtyři z dvanácti referend se týkaly televize: jeden by nutil Berlusconiho k prodeji dvou ze tří jeho televizních kanálů; jeden by přiměl Publitalii k dodávání inzerce do více než jen dvou programů; jeden by omezil množství komerčních přestávek během vysílání filmů; a čtvrtý by se zasazoval o částečnou privatizaci státního vysílání RAI....Nezávislý průzkum televizního pokrytí organizací CARES/Lo Studio Frasi ukázal, že na čtyřech soukromých programech – tří vlastněných společnostmi Fininvest- se v období od 11.května do 9.června 1995 objevilo 538 volebních reklamních spotů obhajující volbu „ne“ a 42 obhajujících „ano“. V období od 1.června do 8. června 1995 83 propagačních spotů pro „ne“ a žádný pro „ano“. (Statham, 1996, s. 98)

---

¹¹⁵ Fininvest sestavil rozpočet na stovky miliónů dolarů bránil se, že by taková investice výrazně snížila hodnotu společnosti.

¹¹⁶ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 234.

¹¹⁷ V tomto období byl předsedou vlády Lamberto Dini a ministrem pošt a telekomunikací Agostino Gambino. Období jeho vlády trvalo od 17. ledna 1995 až do 17.května 1996.

¹¹⁸ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 208-209; STATHAM, Paul. Berlusconi, the Media, and the New Right in Italy. In *The Harvard International Journal of Press/Politics*. Vol. 1, No. 1, 1996, s.97-98.

9. Politická činnost

Ke konci 80. let a na začátku 90. let 20. století se Itálie dostala do hluboké politické a společenské krize. Státní dluh Itálie se každým rokem zvětšoval, došlo k zvýšení kriminality a celkově byl politický systém zkažený¹¹⁹. Důsledkem toho bylo založení nových politických hnutí¹²⁰, které se chtěly zúčastnit voleb do parlamentu v roce 1992. Nejvýraznější strana, která v těchto volbách uspěla, byla strana Lega Nord, která získala téměř 10% hlasů¹²¹. Největší podporu měla na severu Itálie a v některých městech dokonce volby vyhrála¹²².

Výsledkem této krize byl konec První republiky a proměna dosavadního politického systému, zvláště zánik řady tradičních politických stran, které vládly v období mezi lety 1946 a 1993.

9.1 Akce Mani pulite

Celá 90. léta 20. století byla charakterická protikorupčním vyšetřováním, které začalo v roce 1992, kdy byl v únoru odhalen sociální politik při přebírání úplatku za přidělování veřejné zakázky¹²³. Poté se rozběhlo vyšetřování a během 18 měsíců bylo vyšetřeno 447 členů parlamentu pro braní úplatků v celkové hodnotě 620 bilionů lir, z nichž 90% bylo údajně zapláceno vládnoucími stranám DC a PSI. (Statham, 1996, s. 517) Pro toto vyšetřování, které trvalo dalších 10let¹²⁴, se vžilo označení „Mani pulite“¹²⁵. Mezi vyšetřovanými byli i vysoce postavení politici¹²⁶ a podnikatelé.

Pokrytí médií bylo velké a média v tomto procesu měla aktivní roli. Deníky jako La Repubblica, Il Corriere della Sera nebo La Stampa tiskly mnoho článků o vyšetřování a redakce vyčlenily novináře, kteří pak sledovali průběh po celou dobu

---

¹¹⁹ Již během tohoto období se objevily případy korupce. Většinou ale neupoutaly velkou pozornost veřejnosti nebo byly politiky zahlazeny. Například v roce 1987 byl zatčen prezident společnosti kontrolující milánské metro, který byl zároveň prominentním členem socialistické strany. Bettino Craxi ho poté přidal na kandidátní listinu do Senátu a on poté získal imunitu (STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 122).

¹²⁰ Například ekologické, regionální i antiregionální strany, ale také strany penzistů nebo myslivců.

¹²¹ STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 126.

¹²² Například v Miláně.

¹²³ Jednalo se o člena milánské frakce PSI Maria Chiesi, který byl přistižen přímo při činu.

¹²⁴ Vyšetřování trvalo od února 1992 až do března roku 2002. Toto dlouhotrvající vyšetřování způsobilo, že nemohli být postaveni před soud. Bylo vyšetřováno celkem 1121 případů (14,5% vyšetřovaných bylo nevinných, 46,5% nemohlo být před soud postaveno).

¹²⁵ V překladu „čisté ruce“.

¹²⁶ Vyšetřován byl i Bettino Craxi, který v květnu 1994 unikl do Tuniska a zůstal tam až do své smrti v roce 2000.

vyšetřování¹²⁷. Celkově se média postavila za vyšetřovatele a otevřeně kritizovala tradiční politické strany. Někdy se ale deníky postavily na stranu obžalovaných. Jedním z takových případů byla La Repubblica, která se v dubnu roku 1992 postavila za svého vydavatele De Benedetti¹²⁸. Byl kritizován postup vyšetřování, neboť v jeho průběhu se dokumenty objevily v médiích. Jednou z kritik postupování vyšetřování však bylo, že se dokumenty ještě v průběhu vyšetřování dostaly do médií.

Na začátku bylo vyšetřování pokryto zvláště zpravodajstvím TG4 a TG5¹²⁹. Vrchol zájmu médií dosáhl při vyšetřování procesu Cusani¹³⁰, kdy RAI 3 vysílala průběh jednání v televizi. Televizní programy vysílaly zvláštní debatní programy a talk show. Pořady byly často sestaveny tak, že docházelo k střetávání názorů politiků s obyčejnými lidmi.¹³¹

9.1.1 Silvio Berlusconi a akce Mani pulite

Vyšetřování zasáhlo většinu významných podnikatelů, a tak bylo pouze otázkou času, kdy bude vyšetřována i Berlusconiho společnost Fininvest. Mezi vyšetřovanými byl nakonec Marcello Dell'Ultri, který řídil společnost Publitalia a který byl vyšetřován pro falšování faktur, Paolo Berlusconi, který byl vyšetřován korupce, nebo Fedele Confalonieri vyšetřovaný z nezákonného financování socialistické strany a falšování faktur.

V době, kdy probíhalo vyšetřování, Berlusconi vlastnil deníku Il Giornale. Šéfredaktorem byl Idro Montanelli, který deník i založil. Montanelli s Berlusconim vždy vycházel, ale nikdy se neuchýlil k psaní článku k obraně Berlusconiho¹³². Vždy zastával svobodu vyjadřování a práva na informace. Montanelli se několikrát během vyšetřování dostal do sporu s Berlusconim, například pro zveřejnění článku, který se zabýval vztahem mezi Bobem Craxim¹³³ a Mariem Chiesi nebo zveřejněním společné fotografie Bettina Craxiho a Maria Chiesi¹³⁴.

¹²⁷ Například Peter Gomez, Raffaella Rietmann a Emanuela Mastropietro (deník Il Giornale).

¹²⁸ Byl obžalován ve vyšetřování bankrotu banky Ambrosiano.

¹²⁹ Díky schválení zákona Mammi bylo povoleno provozovat zpravodajství i soukromým programům. TG4 a TG5 byly zpravodajství společnosti Mediaset.

¹³⁰ Vyšetřování korupce při založení společnosti Enimont.

¹³¹ MAZZOLENI, Gianpietro; STEWARD, Julianne; HORSFIELD Bruce. *The media and Neo-populism: A Contemporary Comparative Analysis*. Greenwood Publishing Group, 2003. s. 81-83.

¹³² Berlusconi zaslal do redakce Il Giornale článek, který byl kritikou postupů vyšetřování Mani pulite. (srov. TRAVAGLIO, Marco. *MONTANELLI E IL CAVALIERE: Storia di un grande e di un piccolo uomo*. Milano: Garzanti Libri s.p.a., 2009. s. 66-67).

¹³³ Syn Bettina Craxiho.

¹³⁴ Ibid., s. 52.

Nakonec pod nátlakem¹³⁵ Montanelli z redakce *Il Giornale* v lednu roku 1994 odešel a s ním odešlo přibližně 40 dalších novinářů. Poté založil nový deník *La Voce*, který však vycházel pouze od března 1994 do dubna následujícího roku.

9.2. Vstup do politiky

Pro pochopení Berlusconiho vstupu do politiky, je nutno vzít v úvahu společenskou a politickou situaci v Itálii. V roce 1993, kdy se rozhodoval, zda do politiky vstoupit, probíhalo vyšetřování "Mani pulite"¹³⁶ a v souvislosti s tím, byla vyšetřována i Berlusconiho společnost Fininvest. Deníky přinášely každý den nové zprávy o průběhu vyšetřování a o jeho spojení s předními politiky. Berlusconi se ale bránil tím, že se jedná o politické spiknutí levice¹³⁷.

Mezi důvody, které vedly Berlusconiho ke vstupu do politiky patří¹³⁸:

- Na politické scéně nezbyl už nikdo, kdo by „chránil“ jeho zájmy.
- Finanční situace společnosti Fininvest¹³⁹.
- Vyšetřování společnosti Fininvest v akci Mani pulite¹⁴⁰.
- Možné nebezpečí vítězství levice v plánovaných volbách na rok 1994¹⁴¹.

Dne 5. listopadu 1993 Berlusconi oficiálně ohlásil založení strany *Forza Italia*¹⁴². Zpočátku důrazně popíral jakékoliv úmysly kandidovat do všeobecných voleb chystaných na rok 1994 a první oficiální oznámení byla, že pouze pomáhá se založením nového politického hnutí. Berlusconi ohlášení úmyslu kandidovat důkladně připravil.

---

¹³⁵ Dalo by se říct, že poslední akcí, po které Montanelli podal demisi, bylo snížení nákladů deníku. Technické podmínky byly špatné (několik měsíců poté, co Montanelli odešel, získala redakce *Il Giornale* nové vybavení) a platy novinářů nízké.

¹³⁶ Srov. Podkapitola 9.1 Akce "Mani pulite".

¹³⁷ V únoru roku 1994 byl obžalován Paolo Berlusconi z korupce, přestože se sám přiznal, Berlusconi vyšetřování označil za politické spiknutí levice. (srov. STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 171).

¹³⁸ GINSBORG, Paul. *Silvio Berlusconi: Television, Power and Patrimony*. London: Verso. 2004. s. 63-64.

¹³⁹ Mezi lety 1987 a 1993 obrat společnosti pětkrát vzrostl, dluhy společnosti vzrostly dvanáctkrát, zisk společnosti dvacetkrát klesl. Mezi jednou z příčin byl i finančně nevydařený nákup obchodního řetězce Standa. „Od Berlusconiho cestě k moci se jeho společnost Mediaset změnila ze zadlužené a okrajově vydělávající společnosti na mediální společnost s největším ziskem v Evropě. Jeho osobní vlastnictví se ztrojnásobilo a podle časopisu *Forbes* se Berlusconi dostal mezi čtyřicet nejbohatších lidí na světě.“ (Stille, 2007, s.17)

¹⁴⁰ Viz podkapitola 9.1.1 Berlusconi a akce "Mani pulite".

¹⁴¹ Díky volbám v roce 1993 levice převzala vedoucí pozice ve všech velkých městech. (Srov. GINSBORG, Paul. *L'Italia del tempo presente: Famiglia, società civile, Stato. 1980-1996*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2007. s.539; STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 134).

¹⁴² V překladu „Vzhůru Itálie“.

Svůj projev nahrál na kazetu a 26. ledna 1994 ji zastal společností Reuters, RAI a Mediaset. Kazeta byla toho dne odvysílána¹⁴³.

9.2.1. Politická strana Forza Italia

Výběr názvu „Forza Italia“ souvisel s pokřikem fanoušků národního fotbalového mužstva. Během své kampaně Berlusconi používal terminologii fotbalu a členy této strany nazýval „Azzurri“¹⁴⁴.

Důležitou změnou v systému voleb se stal přechod z poměrného systému na smíšený většinový systém¹⁴⁵. To vedlo strany k vytváření předvolebních aliancí. Strany, se kterými Forza Italia vytvořila aliance, byly Lega Nord a Alleanza Nazionale. Programy těchto dvou stran byly z velké části odlišné, a tak byl Berlusconi nucen vytvořit aliance dvě.

Na severu Itálie strana Forza Italia vytvořila alianci s Lega Nord, která se jmenovala Polo della libertà¹⁴⁶. Na jihu Itálie strana Forza Itálie vytvořila alianci s Alleanza Nazionale pod názvem Polo del buon governo¹⁴⁷.

Strana Lega Nord

Byla založena roku 1991 a jejím předsedou byl Umberto Bossi. Představovala regionální stranu severu a velkou podporu měla hlavně v regionech Benátky a Lombardie. Strana také často kritizovala nárůst přistěhovalců do Itálie. Strana byla federalistická a chtěla získat větší autonomii regionů.

Strana Alleanza Nazionale

Strana vznikla přeorganizováním neofašistické strany MSI v roce 1995. Předsedou byl nacionalista Gianfranco Fini. Strana propagovala silný centralizovaný stát.

---

¹⁴³ Nahrávka začínala slovy (volný překlad, srov. GINSBORG, Paul. *L'Italia del tempo presente: Famiglia, società civile, Stato. 1980-1996*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2007. s. 540): „Itálie je země, kterou miluji. Tady se nachází mé kořeny, mé naděje, mé horizonty. Tady jsem se od svého otce a života naučil povolání podnikatele... Říkám Vám, že můžeme, říkám, že spolu musíme vytvořit pro nás a pro naše děti nový italský zázrak“. Celý proslov trval přes devět minut a apeloval na nutnost změny obnovy státu a na nutnost najít někoho, kdo má zkušenosti potřebné k řízení státu. Programy Italia 1 a Rete 4 odvysílaly proslov v celé délce, Canale 5 odvysílal necelé čtyři minuty, RAI 3 odvysílal jednu minutu, RAI 2 něco málo přes dvě minuty a RAI 1 necelé dvě minuty. Program RAI 1 večer zařadil zvláštní relaci, která se Berlusconiho vstupem zabývala (srov. STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. s. 156).

¹⁴⁴ V překladu „Modří“, toto pojmenování se používalo pro hráče fotbalu národního týmu.

¹⁴⁵ Volby do senátu: pro obě komory smíšený systém se silnou většinou částí. Volby do poslanecké sněmovny: tři čtvrtiny poslanců bylo voleno v jednomandátových obvodech a zbylá čtvrtina byla zvolena proporčním způsobem v 26 vícemandátových obvodech.

¹⁴⁶ V překladu „Pól svobody“.

¹⁴⁷ V překladu „Pól dobré vlády“.

9.2.2. Volební kampaň strany Forza Italia v roce 1994

Forza Italia byla stranou vytvořenou mediálním impériem Berlusconiho a její představení veřejnosti bylo připravováno způsobem, který odpovídal uvedení nového produktu na trh včetně průzkumů veřejného mínění a použití marketingových postupů. Většina kandidátů strany Forza Italia byla bez politické minulosti. „Personální oddělení reklamní společnosti (Publitalia – pozn. autora) vybralo více než stovku nejlepších zaměstnanců, prodejců reklamy, kteří se poté stali kandidáty nově založené strany. Kandidáti prošli kamerovou zkouškou v televizních studiích, prošli lekcemi politiky křížovým výsledkem, aby bylo vidět, zda by obstáli na bitevním poli volební kampaně. Všichni si museli koupit speciální soubor, který obsahoval třicetipětistránkovou brožuru a jedenáct videonahrávek, které vysvětlovaly program strany stejně jako způsob, jak mluvit na veřejnosti a v televizi. Mediální experti, se zkušenostmi v testování televizních pořadů, provedli šetření, aby zdokonalili Berlusconiho poselství, a tak oslovili co nejširší možné publikum.“ (Stille, 2007, s. 2)

Volební kampaň zorganizovaná marketingovou společností Publitalia byla vedena ve stylu amerických prezidentských voleb. Strategií kampaně bylo vytvoření obrazu Berlusconiho jako úspěšného podnikatele. I způsob vystupování na veřejnosti byl odlišný od tradičních způsobů. „Berlusconi místo toho, aby představil podrobný politický plán, používal řeč „lidí z ulice“ a fotbalovou terminologii a jen voličům sliboval nespílitelné. Například že by „snížil státní výdaje bez zvyšování daní“, nebo že byl jedinou alternativní volbou ke komunistické straně.“ (Statham, 1996, s. 91)

Pokrytí politické kampaně strany Forza Italia bylo velké. Programy Mediaset vysílaly velké množství televizních spotů. Způsob volební kampaně Berlusconiho měl také vliv na podobu politické komunikace. Mezi změny, ke kterým došlo, patřila personalizace politiky. Nešlo už o stranu jako takovou, ale do popředí se dostala hlavní osoba strany, která ji na veřejnosti reprezentovala.

9.2.3. Vítězství ve volbách v roce 1994

Ve volbách, které proběhly koncem března roku 1994 strana Forza Italia vyhrála¹⁴⁸ a Silvio Berlusconi se stal předsedou vlády.

„Vítězství mediálního mogula a zvláště obsazení nejvyššího vládního postu předsedy vlády spustilo sérii debat o zabezpečení demokratického procesu. Berlusconi

---

¹⁴⁸ Z celkového počtu 630 křesel získala strana Forza Italia dohromady s aliancemi ve sněmovně 366 křesel, z toho strana Forza Italia získala 107.

vlastní obrovský mediální podnik s několika spletími zájmy jak doma, tak v zahraničí. Zatímco v USA nutí konkrétní legislativa politiky s podílem ve společnostech, aby ukončili jakékoliv přímé nebo nepřímé spojení svých aktivit, jestliže zastávají veřejnou funkci. V Itálii žádné takové omezení neexistuje.“ (Mazzoleni, 1995, s.314)

„Berlusconiho kontrola nad prostředky politického vyjádření a mediální inzerce je ztělesněná jeho dvojitou úlohou. Jako ředitele strany Forza Italia a jako ředitele impéria Fininvest. Konflikt veřejných a soukromých zájmů, který jeho dvojitou roli představuje, byl zdrojem trvalého ústavního sporu od té doby, kdy Berlusconi vstoupil do politické sféry.“ (Statham, 1996, s. 93)

9.3. Politická kariéra Berlusconiho po vítězství ve volbách v roce 1994

Berlusconi slíbil, že po volbách vyřeší situaci konfliktu zájmů, zvláště jeho vlastnictví ve společnosti Fininvest. Ke změně situace nedošlo. Stejně se také nechal slyšet, že nebude zasahovat do záležitostí týkajících se společnosti RAI, přesto však zasáhl při vybírání jejich ředitelů po volbách v roce 1994. „Berlusconiho zaměstnanci Carlo Roselli, redaktor časopisu Panorama, a Clemente Minuno z programu Canale 5 byli vybráni do vedoucích pozic společností RAI 1 a RAI 2. Ve vedení pěti z šesti celostátních programů tím pádem byli Berlusconiho zaměstnanci. Tento očividně politický zásah do choulostivé sféry mimořádně italské veřejné mínění nepohoršil. Politická kontrola společnosti RAI nebyla ničím novým, bylo to něco, co politické strany vždy dělaly a levice tuto hru hrála do posledního možného okamžiku.“ (Stille, 2007, s. 188)

Berlusconiho vláda trvala pouze několik měsíců. Rozpory se stranou Lega Nord způsobily ztrátu většiny a koncem roku 1994 byl Berlusconi nucen podat demisi. Do roku 1996 vládla technická vláda Alberta Diniho. Ve volbách v roce 1996 získala strana Forza Italia téměř stejné množství hlasů jako v roce 1994, ale její rozchod se stranou Lega Nord způsobil, že nezískal potřebnou většinu. Mezi lety 1996 a 2001 vedl opozici a v roce 1999 byl zvolen do evropského parlamentu.

Na volby v roce 2001 se Berlusconi dobře připravil. Nejvíce diskutovanou akcí byla nejspíše přímá kampaň strany. Forza Italia zaslala poštou prezentační materiál strany nadpoloviční většině italských domácností. Jednalo se o životopis Berlusconiho, který se jmenoval *Una storia Italiana*. „Působila spíše dojmem časopisu pro fanoušky filmových hvězd nežli tradiční politický životopis. Obsahovala 120 stran, z toho 20% textu a 80% barevných fotografií a tučných titulků. Životopis vypadal spíše jako

reklamní materiál supermarketů.“ (Stille, 2007, s. 252) Dalším krokem kampaně byla Berlusconiho účast v pořadu "Porta a Porta" na stanici RAI. V pořadu představil veřejnosti dokument Pakt s Italy, ve kterém vyjádřil pět hlavních bodů jeho programu:

- Snížit daně
- Podpořit podnikání
- Vybudovat nová pracovní místa
- Zvýšit penzijní renty
- Potírat kriminalitu.

Volby s roce 2001 vyhrál a stal se po druhé předsedou vlády.

Stanice RAI I při příležitosti volební kampaně uspořádala televizní duel mezi Berlusconiho a Prodim. Výsledky voleb byly těsné, Prodiho koalice vyhrála o několik desetin procent a Berlusconi proti výsledkům protestoval. Vítězství Prodiho koalice musel potvrdit kasační soud poté, co hlasy přepočítal.

V současné době, po volbách v roce 2008, je Berlusconi předsedou vlády již po čtvrté. Ve volbách zvítězil s nově založenou stranou Popolo della libertà.

10. Současná struktura společnosti Fininvest

Společnost Fininvest je holdingová finanční společnost. Byla založena roku 1978 a od té doby se vypracovala na jednu z nejdůležitějších společností v Itálii. Zastřešuje kroky Berlusconiho již od výstavby čtvrtí v okolí Milána.

Společnost je kontrolována prostřednictvím osmi dceřiných společností¹⁴⁹.

Seznam dceřiných společností (podíl vlastnictví ve společnosti Fininvest¹⁵⁰; osoba kontrolující danou dceřinou společností¹⁵¹):

- La Holding Italiana Prima¹⁵² (22,8%; Silvio Berlusconi)
- La Holding Italiana Seconda (15,7%; Silvio Berlusconi)
- La Holding Italiana Terza (7,8%; 49% dceřiné společnosti kontroluje společnost La Holding Italiana Prima)
- La Holding Italiana Quarta (7,6%; Marina Berlusconi)
- La Holding Italiana Quinta (7,6%, Piersilvio Berlusconi)
- La Holding Italiana Ottava (15,5%; Silvio Berlusconi)
- La Holding Italiana Quattordicesima (21,4%; Barbara Berlusconi, Eleonora Berlusconi a Luigi Berlusconi kontrolují každý rovnocenným dílem)
- La Holding Italiana Ventiduesima (1,8%; 51% dceřiné společnosti kontroluje La Holding Italiana Prima)

Společnost Fininvest je držitelem podílů v těchto společnostech¹⁵³:

- 35% Mediolanum
- 36% Mediaset
- 50% Mondadori
- 100% Teatro Manzoni
- 100% A.C.Milan

---

¹⁴⁹ Vývoj mezi dceřinými společnostmi během let od jejich vzniku roku 1974 až do dnešní doby byl doprovázen jejich slučováním nebo rušením. Do roku 2009 jich tímto procesem zůstalo osm.

¹⁵⁰ Přibližné hodnoty.

¹⁵¹ Srov. Prof. Pierre Di Toro. *FININVEST-MEDIASET*. [online]. [cit.10.května 2009].

<<http://www.unitus.it/ditorio/Fininvest%20-%20Mediaset.pdf>> .

¹⁵² Názvy dceřiných společností jsou zachovány v originálním znění. Ve volném překladu „První italská dceřiná společnost“. Názvy se lišily pouze v řadovém označení, tedy „První/Druhá/Třetí...Třicátáčtvrtá italská dceřiná společnost“.

¹⁵³ Hodnota procent zaokrouhlená. Srov. *Fininvest - Il Gruppo - Struttura e Società*. [online]. [cit.10.května 2009]. <<http://www.fininvest.it/gruppo/struttura.shtml>>.

Aktuální vedení společnosti Fininvest¹⁵⁴:

- Prezident
  - Marina Berlusconi
- Správce
  - Pasquale Cannatelli
- Členové rady
  - Barbara Berlusconi, Pier Silvio Berlusconi, Bruno Ermolli, Ubaldo Livolsi, Roberto Poli, Salvatore Sciascia.

Společnost Mediaset

Společnost Mediaset S.p.A. vznikla pod tímto názvem až roku 1996 spojením několika společností. Jednalo se o společnosti Rti, Videotime, Publitalia a Elettronica Industriale. Přesto činnost této společnosti spadá do roku 1978, kdy vznikl kanál Telemilano, který byl sekci společnosti Fininvest. V roce 1993 byla pojmenována jako Mediaset s.r.l., ale teprve roku 1996 pod jménem Mediaset S.p.A. byla zaznamenána na burze v Miláně a byl zahájen prodej jejích akcí.

Aktuální vedení společnosti Mediaset¹⁵⁵:

- Prezident
  - Fedele Confalonieri
- Místopředseda
  - Pier Silvio Berlusconi
- Správce
  - Giuliano Adreani

Oblasti podnikání

- Inzertní činnost
- Komerční televizní vysílání v Itálii¹⁵⁶
- Ostatní aktivity¹⁵⁷

---

¹⁵⁴ *La Holding: Consiglio d'Amministrazione*. [online]. [cit. 15.května 2009]. <<http://www.fininvest.it/holding/cda.shtml>>.

¹⁵⁵ *Gruppo Mediaset - L'Azienda - Organi sociali*. [online]. [cit. 15.května 2009]. <http://www.mediaset.it/corporate/chisiamo/organi_it.shtml>.

¹⁵⁶ Srov. Příloha č. 5: Televizní kanály provozované společnostmi Mediaset (seznam)

¹⁵⁷ Provozování televizního vysílání v zahraničí, produkce pořadů, videopůjčovny (viz. Příloha č. 1: Současná struktura společnosti Mediaset).

Inzertní činnost

➤ Publitalia '80 SpA

Publitalia je společnost zastřešující inzertní činnost nejen televizní, ale nabízí také služby s inzercí spojené (například marketingové analýzy, merchandising nebo telemarketing). Byla založena roku 1979 v souvislosti s televizním kanálem Telemilano, pozdějším Canale 5. Prezidenty společnosti byli Silvio Berlusconi, Marcello Dell'Utri, Roberto Poli a současným prezidentem je Giuliano Adreani.

▪ Publieurope Lld¹⁵⁸

Společnost Publieurope byla založena v roce 1986 a slouží pro zahraniční investory a je prodejcem inzertního prostoru v zahraničních médiích. Publitalia '80 SpA je jejím 100% vlastníkem.

▪ Digitalia '08 Srl

Společnost Digitalia vznikla v roce 2008. Její specifikou je zajišťování inzerce na kanálech společnosti Mediaset vysílaných digitálně. Mezi další činnost patří koncese některých fotbalových klubů (A.C. Milan, F.C. Internazionale a Genoa C.F.C.). Publitalia '80 SpA je jejím 100% vlastníkem.

➤ Publiespana SAU

Publiespana je společnost založená v roce 1988. Zabývá se prodejem inzerce španělského televizního programu Telecinco. Gestivision Telecinco SA je jejím 100% vlastníkem.

Ostatní

➤ Endemol

Společnost, která se specializuje na produkci zábavných programů (například Big Brother, Deal or No Deal¹⁵⁹ nebo Star Academy). Působí v mezinárodním měřítku.

Společnost byla založena roku 1994 dvěma holandskými televizními producenty¹⁶⁰. Od roku 2007 jsou vlastníky společnosti Endemol společnosti Mediacinco Cartera SL, Cyrt Group a Goldman Sachs Capital Partners.

---

¹⁵⁸ Viz. Příloha č. 7: Zahraniční televizní společnosti, které Publieurope Lld zastupuje.

¹⁵⁹ Ber nebo neber.

➤ Carabevision TV

V únoru 2008 společnost Gestevision Telecinco SA koupila 35,08% společnosti Pegaso Television Inc, které patří 83,34% společnosti Carabevision TV Network LLC vysílající tento televizní program v New Yorku, Miami a Portoriku.

➤ Sportnet Media Limited

Koupí 49% společnosti Sportnet Media Limited v březnu 2008 se dostala Mediaset (skrz Mediaset Investment Sarl) i na trh televizního vysílání v Číně. Zajišťuje inzerci, prodej práv a produkci televizních programů pro China Sport Network, který působí v sedmi provinciích s přibližným pokrytím 400 miliónů lidí.

➤ Nessma TV

V květnu 2008 koupila Mediaset (skrz Mediaset Investment Sarl) 25% společnosti Nessma SA se sídlem v Tunisku, která provozuje stejnojmennou televizní stanici v severní Africe (Alžírsko, Libye, Maroko a Tunisko). Je plánováno její satelitní vysílání v Evropě.

Arnoldo Mondadori Editore S.p.A.

Vydavatelství založil Arnoldo Mondadori již roku 1907. Prošlo velkým rozvojem a roku 1962 začalo vydávat časopis Panorama. Mezi lety 1970 a 1990 přibylo mnoho dalších časopisů¹⁶¹. Roku 1975 se dohodnula na spolupráci s vydavatelstvím L'Espresso na vydávání deníku La Repubblica. Roku 1981 vstoupilo vydavatelství i na trh televizního vysílání založením programu Rete 4, které roku 1984 odkoupil Berlusconi. Roku 1991 koupil Berlusconi i vydavatelství Mondadori¹⁶².

Aktuální vedení vydavatelství Mondadori¹⁶³:

- Prezident
  - Marina Berlusconi
- Viceprezident

---

¹⁶⁰ Joop van der Ende a John de Mol.

¹⁶¹ Například Donna Moderna, Starbene, Casaviva nebo Sale & Peppe.

¹⁶² Srov. kapitola 6.2 Další investice.

¹⁶³ *Gruppo Mondadori*. [online]. [cit. 15.května 2009].

<http://www.mondadori.it/ame/it/gruppo/gcs_ammin.html>.

- Maurizio Costa
- Členové rady
  - Pier Silvio Berlusconi, Pasquale Cannatelli, Bruno Ermolli, Martina Mondadori, Roberto Poli, Mario Resca, Marco Spadacini, Umberto Veronesi, Carlo Maria Vismara.

Závěr

Diplomová práce „Silvio Berlusconi: mediální magnát z Itálie“ pojednává o vybudování mediálního impéria Silvia Berlusconiho. Stručně popisuje období před vstupem na mediální trh včetně jeho podnikatelské činnosti v oblasti stavebnictví. Práce charakterizuje vývoj televizního vysílání v Itálii, během kterého se na trhu vytvořil duopol veřejnoprávní stanice RAI a komerční Mediaset. Práce obsahuje ucelený popis společnosti Fininvest, která je vlastníkem společnosti Mediaset i dalších společností na mediálním trhu.

Ve své práci jsem se snažila naznačit okolnosti a důvody, které vedly k vybudování Berlusconiho mediálního impéria. Především konexe s předními politickými představiteli ovlivnily italskou mediální legislativu. Několikrát vláda schválila zákony, které byly bezesporu vytvořeny Berlusconiho na míru a důsledkem těchto zákonů a dekretů vznikl duopol mezi společnostmi RAI a Mediaset. Počet frekvencí, na kterých se dá vysílat celostátně, a investice potřebné k provozování televizního vysílání omezují počet možných společností, které by eventuelně mohly vstoupit na tento trh a být tak konkurencí společnosti Mediaset.

Přestože jednou z charakteristik demokratického státu je pluralita médií, v Itálii zdroje informací kontroluje omezený počet jedinců. S tím souvisí i postavení Itálie v žebříčku svobody tisku. Itálie se svým postavením řadí mezi evropské státy s nejmenší svobodou tisku.

Téma bakalářské práce považuji za velmi zajímavé. Myslím, že další eventuální práce by se mohly zabývat jednotlivým obdobím jeho života. Každé období Berlusconiho života považuji za možné téma další práce. Jedním z nejzajímavějších témat byl mohl být jeho přímý i nepřímý vliv v médiích. Nicméně Silvio Berlusconi je již po čtvrté předsedou vlády a vlastnictví společnosti Fininvest zůstává pod Berlusconiho kontrolou.

Résumé

Diploma thesis „Silvio Berlusconi: Media Magnate from Italy“ deals with the building of an empire of Silvio Berlusconi. It summarizes the period of his life before entering the media market including his business in the building industry. The thesis describes the progress of television broadcasting during which the situation of duopoly between public broadcaster RAI and private broadcaster Mediaset was created. It neither leaves out consideration of the media legislation in Italy, nor the breaking through the foreign market. It recounts the structure of Fininvest that holds shares of Mediaset and other media companies. The thesis focuses on the period from the beginning of his career to the second half of the 1990s when Berlusconi entered in the politics and became a prime minister for the first time.

I think it is necessary to consider the situation in the context of the Italian society. The family is a very important element as much as its role in the society. Berlusconi often behaves in a familiar way and appeals on the family as a basic of society. One of the most important articles is the explanation of the connection of Berlusconi with politician that he has developed since the beginning of his career. His connections influenced the formation of laws several times. These laws later helped him to build his media empire. When Berlusconi entered the politics it even allowed him to enact new laws by himself. I consider this theme very interesting and I think further possible thesis could deal with some parts of his life in order to explain them in a deeper way. However there is no doubt that Berlusconi continues to be Italian prime minister as well as the owner of the biggest Italian media concern.

Seznam zkratek

Seznam zkratek, které jsem v práci použila:

A.C. Milan – „Associazione Calcio Milan“

AN – „Alleanza Nazionale“

CCD – „Centro Cristiano Democratico“

CIR – „Compagnie industriali riunite“

Co. Lld – „co-operative limited company“

DC – „Democrazia Cristiana“

FI – „Forza Italia“

IDV – „Italia dei Valori“

LLC – „limited liability company“

LN – „Lega Nord“

P2 – „Propaganda Due“

PDCI – „Partito dei Comunisti Italiani“

PdL – „Il Popolo della Libertà“

PLI – „Partito Liberale Italiano“

PSDI – „Partito Socialista Democratico Italiano“

PSI – „Partito Socialista Italiano“

PRI – „Partito Repubblicano Italiano“

RAI – „Radiotelevisione italiana“

RNP – „Rosa nel Pugno“

RDS – „Radio Dimensione Suono“

Rti – „Reti Televisive Italiane“

S.A. – „società anonima“

Sas – „società in accomandita semplice“

S.p.A. – „società per azioni“

S.r.l. – „società a responsabilità limitata“

SVP – „Südtiroler Volkspartei“

TG – „telegiornale“

UDC – „Unione di Centro“

UDEUR – „Unione Democratici per l'Europa“

UDR – „Unione Democratica per la Repubblica“

Použitá literatura

1. BARILE, Paolo; RAO, Giuseppe. Trends in the Italian Mass Media and Media Law. In *European Journal of Communication*. Vol. 7, No. 2, 1992. s. 261-281.
2. CAYROL, Roland. Problems of Structure, Finance and Program Quality in the French Audio-Visual System. In BLUMER, Jay G.; NOSSITER, Thomas J.. *Broadcasting finance in transition: A Comparative Handbook*. New York: Oxford University Press USA, 1991. s.188-213. ISBN 0195050894.
3. CRAGG, Gulliver. Five shameful laws. In *Index of Censorship*. Vol. 32, 4, 2003. s. 93-95.
4. DIETER, Prokop. *Boj o média*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005. s. 333-335. ISBN 80-246-0618-6.
5. GEREVINI Mario. Chiude Reteitalia, i film Medusa e il Milan passano a Fininvest. In: *Corriere della Sera*, 18.6.2002. s.20.
6. GINSBORG, Paul. *Berlusconi: Ambizioni patrimoniali in una democrazia mediatica*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2003. 91 s. ISBN 88-06-16672-7.
7. GINSBORG, Paul. *L'Italia del tempo presente: Famiglia, società civile, Stato. 1980-1996*. Torino: Giulio Einaudi editore s.p.a., 2007. 627 s. ISBN 978-88-06-18548-0.
8. GINSBORG, Paul. *Silvio Berlusconi: Television, Power and Patrimony*. London: Verso. 2004. s. 160. ISBN 1844670007.
9. HALLIN, Daniel C.; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál, 2008. 368s. ISBN 978-80-7367-377-2.
10. HIBBERD, Matthew. Italian Democracy Gone Mad? Public Service Broadcasting in the Berlusconi Era. In *Trends in Communication*. Vol. 12, Issue 1. Leden 2004, s.15-31.
11. HIBBERD, Matthew. The reform of public service broadcasting in Italy. In *Media, Culture & Society*. Vol. 23, No. 2, 2001. s. 233-252.
12. HUMPHREYS, Peter J.. *Mass media and media policy in Western Europe*. Manchester : Manchester University Press, 1996. 349 s. ISBN 0-7190-3196-6.
13. JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Praha : Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.

14. KELLY, Marry J.; MAZZOLENI, Giovanni; MCQUAIL, Dennis. *The media in Europe: the euromedia research group*. London : Sage Publications, 2004. s. 274. ISBN 0-7619-4132-0.
15. KLAUS, Forster; KNIEPER Thomas. Germany. In COOPER-CHEN, Anne. *Global Entertainment Media: Content, Audiences, Issues*. Philadelphia: Lawrence Erlbaum Associates, 2005. s.57-70. ISBN 0805851690.
16. McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2007. 448s. ISBN 978-80-7367-338-3.
17. MAZZOLENI, Gianpietro. Broadcasting in Italy. In BLUMER, Jay G.; NOSSITER, Thomas J.. *Broadcasting finance in transition: A Comparative Handbook*. New York: Oxford University Press US, 1991. s.213-234. ISBN 0195050894.
18. MAZZOLENI, Gianpietro. Towards a 'Videocracy'?: Italian Political Communication at a Turning Point. In *European Journal of Communication*. Vol. 10, No. 3, 1995. s. 291-319.
19. MURIALDI, Paolo. *Storia del giornalismo italiano: dalle gazette a Internet*. Bologna: Mulino, 2006. 351s. ISBN 88-15-11298-7.
20. PADOVANI, Cinzia; TRACEY, Michael. Report on the Conditions of Public Service Broadcasting. In *Television & New Media*. Vol. 4, No. 2, 2003. s.131-153.
21. PROCACCI, Giuliano. *Dějiny Itálie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. 493 s. ISBN 80-7106-152-2.
22. STATHAM, Paul. Berlusconi, the Media, and the New Right in Italy. In *The Harvard International Journal of Press/Politics*. Vol. 1, No. 1, 1996. s. 87-105.
23. STILLE, Alexander. *The sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*. New York: Penguin Books, 2007. 382 s. ISBN 978-0-14-311210-5.
24. ŠMÍD, Milan. *Televize ve světě*. Praha: Edice Československé televize, 1989. 105 s. ISBN 80-85005-00-X.
25. TRAVAGLIO, Marco. MONTANELLI E IL CAVALIERE: Storia di un grande e di un piccolo uomo. Milano: Garzanti Libri s.p.a., 2009. 494 s. ISBN 978-88-11-60088-6.
26. TUNSTALL, Jeremy; PALMER, Michael. *Media moguls*. London: Routledge, 1991. s. 258. ISBN 0415054672.

Elektronická média

1. *Legge 6 agosto 1990*, n. 223. [online]. [cit. 13.května 2009]. <http://www2.agcom.it/L_naz/1223_90.htm>.
2. *Governo Italiano - I governi italiani*. [online]. [cit. 13.května 2009]. <<http://www.governo.it/Governo/Governi/governi.html>>
3. *Gruppo Mediaset - L'Azienda – Home*. [online]. c2005-2009, [cit. 13.května 2009]. <http://www.mediaset.it/corporate/home_it.shtml>.
4. *Gruppo Mondadori*. [online]. [cit. 15.května 2009]. <http://www.mondadori.it/ame/it/gruppo/g_strutt.html>.
5. *Ministero dell'Interno*. [online]. [cit. 12. května 2009]. <<http://elezionistorico.interno.it/>>.
6. *Rai.it - Guida Programmi*. [online]. c2009, [cit. 10.května 2009]. <<http://www.rai.it/dl/portale/GuidaProgrammi.html>>.
7. Prof. Pierre Di Toro. *FININVEST-MEDIASET*. [online]. [cit.10.května 2009]. <<http://www.unitus.it/ditoro/Fininvest%20-%20Mediaset.pdf>>.

Televizní dokumenty

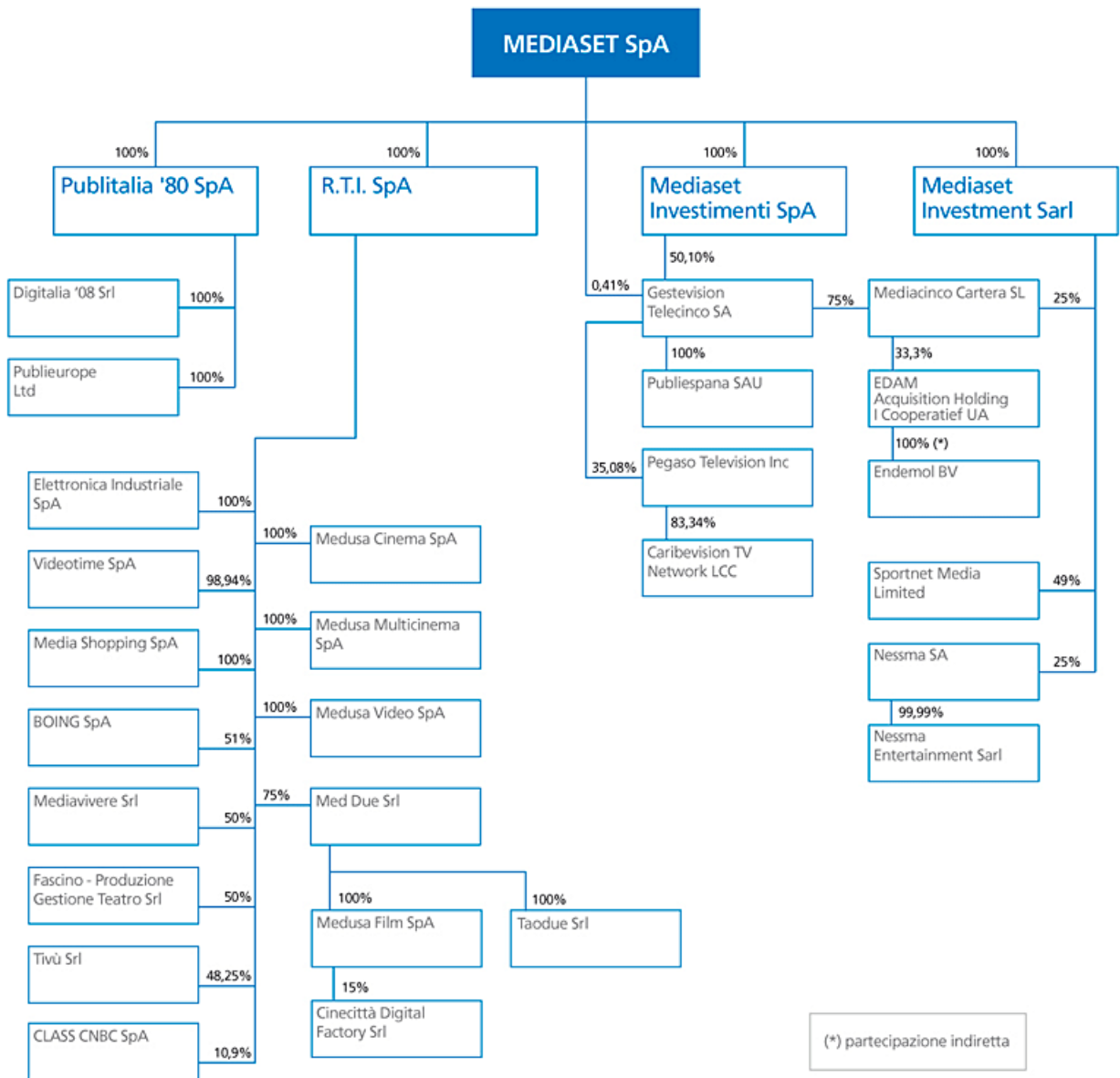
1. CAIROLA, Andrea; GRAY, Susan. *Citizen Berlusconi – The Prime Minister and the Press*. 2003.
2. CREMAGNI, Beppe; DEAGLIO, Enrico; OLIVA, Ruben. *Quando c'era Silvio*. 2006.

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Současná struktura společnosti Mediaset (obrázek)
- Příloha č. 2: Současná struktura společnosti Mondadori (seznam)
- Příloha č. 3: Televizní kanály provozované společností Mediaset (seznam)
- Příloha č. 4: Televizní kanály provozované společností RAI (seznam)
- Příloha č. 5: Seznam časopisů vydávaných společností Mondadori v Itálii (seznam)
- Příloha č. 6: Seznam časopisů vydávaných společností Mondadori ve Francii (seznam)
- Příloha č. 7: Zahraniční televizní společnosti, které Publieurope Lld zastupuje (tabulka)
- Příloha č. 8: Podíl programu komerční televize za rok 1983 (tabulka)
- Příloha č. 9: Vývoj politické situace mezi lety 1994 a 1995 (tabulka)
- Příloha č. 10: Žebříček svobody tisku za rok 2002 (tabulka)
- Příloha č. 11: Index vnímání korupce za rok 1995 (tabulka)
- Příloha č. 12: Výdaje politických stran na televizní reklamu ve volební kampani roku 1994 (tabulka)
- Příloha č. 13: Investice do reklamy v Itálii mezi lety 1976 a 1985 (podíl dle typu média) (tabulka)
- Příloha č. 14: Vlády mezi lety 1963 a 2008 (tabulka)
- Příloha č. 15: Doklad o zaplacení příspěvku při vstupu do organizace Propaganda Due (obrázek)
- Příloha č. 16: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2008 (tabulka)
- Příloha č. 17: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2006 (tabulka)
- Příloha č. 18: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2001 (tabulka)
- Příloha č. 19: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 1996 (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 2: Současná struktura společnosti Mondadori (seznam)¹⁶⁴

- Vydavatelství knih (podíl vlastnictví společnosti Mondadori)
  - Giulio Einaudi Editore S.p.A. (100%)
  - Sperling & Kupfer Editori S.p.A. (100%)
  - Edizioni Piemme S.p.A. (90%)
  - Mondadori Electa S.p.A. (100%)
  - Mondadori Education (100%)
  - Harlequin Mondadori S.p.A. (50%)
  - Edizioni Electa Bruno Mondadori S.r.l. (50%)
  - Edizioni EL S.r.l. (50%)
  - Grupo Editorial Random House Mondadori S.L. (50%)
  - Mach 2 Libri S.p.A. (34,91%)

- Vydavatelství periodického tisku (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Mondadori France (100%)
  - Press-Di S.r.l. (100%)
  - Gruner+Jahr/Mondadori S.p.A. (50%)
  - Hearst Mondadori Editoriale S.r.l. (50%)
  - Mondadori Rodale S.r.l. (50%)
  - ACI Mondadori S.p.A. (50%)
  - Attica Publications S.A. (41,986%)
  - Mondadori Independent Media LLC (50%)

- Reklama (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Mondadori Pubblicità S.p.A. (100%)
  - Mondadori Seec (Beijing) Advertising Co. Ltd (50%)

- Tisk (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Mondadori Printing S.p.A. (20%)

- Direct (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Cemit Interactive Media S.p.A. (100%)

---

¹⁶⁴ Zdroj: *Gruppo Mondadori*. [online]. [cit. 15.května 2009].
<http://www.mondadori.it/ame/it/gruppo/g_strutt.html>.

- Mondadori Retail S.p.A. (100%)
- Mondadori Franchising S.p.A. (100%)
- Mondolibri S.p.A. (50%)

- Rozhlasové vysílání (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Monradio S.r.l. (100%)

- Deníky (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Società Europea di Edizioni S.p.A. (39,27%)
    - vydává Il Giornale

- Další aktivity (podíl vlastnictví společností Mondadori)
  - Mondadori International S.A. (100%)

Příloha č. 3: Televizní kanály provozované společností Mediaset (seznam)

Itálie

- CANALE 5
- ITALIA 1
- RETE 4
- BOING
- MEDIASHOPPING
- IRIS
- DIRETTA CALCIO 1-6
- PREMIUM CALCIO 24
- MOTOGP
- JOI
- MYA
- STEEL
- PREMIUM CINEMA
- STUDIO UNIVERSAL
- HIRO

- DISNEY CHANNEL
- PLAYHOUSE DISNEY
- CARTOON NETWORK
- MEDIASET PLUS
- MEDIASET PLUS

Španělsko

- TELECINCO

Příloha č. 4: Televizní kanály provozované společností RAI (seznam)

- RAI UNO
- RAI DUE
- RAI TRE
- RAI INTERNATIONAL
- RAI SAT EXTRA
- RAI SAT EXTRA
- RAI SAT PREMIUM
- RAI SAT CINEMA
- RAI SAT GAMBERO ROSSO
- RAI SAT SMASH GIRL
- RAI SAT YO YO
- RAI EDU1
- RAI STORIA
- RAI UNO
- RAI DUE
- RAI TRE
- RAI4
- RAI SPORT PIU
- RAI GULP
- RAI EDU1
- RAI STORIA

Příloha č. 5: Seznam časopisů vydávaných společností Mondadori v Itálii (seznam)

- 2 TV
- Automobile Club
- Auto oggi
- Cambio
- Casabella
- Casa Facile
- Casaviva
- Chi
- Ciak
- Confidenze
- Cosmopolitan
- Cucina Moderna
- Cucina no problem
- Donna Moderna
- Economy
- Evo
- Flair
- Focus
- Focus Junior
- Focus Storia
- Geo
- Grazia
- Grazia Casa
- Guida TV
- HP Trasporti Club
- Interni
- Jack
- Men's Health
- Nuovi Argomenti
- Panorama
- Panorama Travel
- PC Professionale
- Prometeo

- Sale & Pepe
- Starbene
- Telepiù
- Top Girl
- Tu
- TV Sorrisi e Canzoni
- VilleGiardini

Příloha č. 6: Seznam časopisů vydávaných společnostmi Mondadori ve Francii (seznam)

- Addx
- L'Ami des Jardins
- Auto Plus
- L'Auto Journal
- L'Auto Journal 4x4
- Biba
- Les Cahiers de Science & Vie
- Caméra Vidéo & Multimedia
- Ciné Chiffres
- Le Chasseur Français
- Closer
- Grand Gibier
- Diapason
- Le Film Français
- Fhm
- Mixte
- Modes & Travaux
- Nous Deux
- Pleine Vie
- Le Photographe
- La Revue Nationale de la Chasse
- Revue du Son & du Home Cinéma
- Réponses Photo

- Sport Auto
- Science & Vie
- Science & Vie Découvertes
- Science & Vie Junior
- Télé Poche
- Télé Star
- Télé Star Jeux
- Top Santé
- Les Vieilles des Chaumières

Příloha č. 7: Zahraniční televizní společnosti, které Publieurope Lld zastupuje (tabulka)¹⁶⁵

Země	TV společnost
Rakousko	PRO 7
	SATI
	KABEL I
	PULSE 4
Belgie	VT 4
	VJIF TV
Bulharsko	THE VOICE
Čína	CSPN
Dánsko	KANAL 4
	KANAL 5
	6'EREN
	THE VOICE
Finsko	THE VOICE
Německo	PRO 7
	SAT I
	KABEL I
	N 24
	DSF
Velká Británie	CHANNEL 4
	E4
	MORE 4
	FILM 4
Maďarsko	TV2
Nizozemí	SBS 6
	NET 5
	VERONICA
Norsko	TV NORGE
	FEM TV
	THE VOICE
Rumunsko	PRIMA TV
	KISS TV

¹⁶⁵ Zdroj: *PUBLIEUROPE*. [online]. [cit. 10.května 2009]. <<http://www.publieurope.com/>>

Příloha č. 8: Podíl programu komerční televize za rok 1983 (tabulka)¹⁶⁶

	Canale 5	Italia 1	Rete 4
Zpravodajství			
Denní události	1,0	0,5	
Sportovní pořady	5,5		2,2
Hudba			
Drama			
Kultura		0,5	
Filmy	23,4	37,8	37,0
TV seriály	51,4	35,4	44,3
Lehká zábava	18,7	7,7	7,3
Dětské pořady		18,1	9,2
Vzdělávací pořady			
Ostatní			
Celkem hodin	6420	6080	5420

¹⁶⁶ Zdroj: BLUMER, Jay G.; NOSSITER, Thomas J.. *Broadcasting finance in transition: A Comparative Handbook*. New York: Oxford University Press US, 1991. s. 221.

Příloha č. 9: Vývoj politické situace mezi lety 1994 a 1995 (tabulka)¹⁶⁷

	Volby do parlamentu, březen 1994	Volby do evropského parlamentu, červen 1994	Výzkum veřejného mínění, leden 1995 ²	Regionální volby, duben 1995
Forza Italia a Centro Christiano Democratico ³	21	30,6	29,5	26,6
Alleanza Nazionale	13,5	12,5	17,5	14,1
Partito Democratico della Sinistra	20,4	19,1	122	24,6
Partito Popolare Italiano	11,1	10	10	6
Patto Segni	4,6	3,3	1,5	3,5
Verdi	2,7	3,2	2,5	2,9
Rifondazione Comunista	6	6,1	7	8,4
Lega Nord	8,4	6,6	5	6,4
Pannella List	3,5	2,1	1	1,3
Ostatní	8,8	6,5	4	6,2

¹⁶⁷ Zdroj: STATHAM, Paul. Berlusconi, the Media, and the New Right in Italy. In *The Harvard International Journal of Press/Politics*. Vol. 1, No. 1, 1996. s. 93.

² Provedla ho společnost SWG

³ CCD, skupinka odtržená od DC, k FI se připojila ve volbách v roce 1994.

Příloha č. 10: Žebříček svobody tisku za rok 2002 (tabulka)¹⁶⁹

Pořadí	Stát	Pořadí	Stát
1	Finsko	26	Jižní Afrika
-	Island	-	Rakousko
-	Norsko	-	Japonsko
-	Nizozemsko	29	Španělsko
5	Kanada	-	Polsko
6	Irsko	31	Namibie
7	Německo	32	Paraguay
-	Portugalsko	33	Chorvatsko
-	Švédsko	-	Salvador
10	Dánsko	35	Tchaj-wan
11	Francie	36	Mauritius
12	Austrálie	-	Peru
-	Belgie	38	Bulharsko
14	Slovinsko	39	Jižní Korea
15	Kostarika	40	Itálie
-	Švýcarsko	41	Česko
17	USA	42	Česká republika
18	Hongkong	43	Bosna a Hercegovina
19	Řecko	-	Mali
20	Ekvádor	45	Rumunsko
21	Benin	46	Kapverdy
-	Spojené království	47	Senegal
-	Uruguay	48	Bolívie
24	Chile	49	Nigérie
-	Maďarsko	-	Panama

¹⁶⁹ Systém pořadí: od státu, kde je největší svoboda tisku. (Žebříček obsahuje pouze prvních 50 států z celkového počtu 139). Zdroj: *Reporters sans frontières - Annual Worldwide Press Freedom Index – 2002*. [online]. [cit. 9. května 2009]. <http://www.rsf.org/article.php3?id_article=4116>. (Žebříček obsahuje pouze prvních 50 států z celkového počtu 139)

Příloha č. 11: Index vnímání korupce za rok 1995 (tabulka)¹⁷⁰

Pořadí	Stát	Pořadí	Stát
1	Nový Zéland	22	Portugalsko
2	Dánsko	23	Malajsie
3	Singapur	24	Argentina
4	Finsko	25	Tchaj-wan
5	Kanada	26	Španělsko
6	Švédsko	27	Jižní Korea
7	Austrálie	28	Maďarsko
8	Švýcarsko	29	Turecko
9	Nizozemsko	30	Řecko
10	Norsko	31	Kolumbie
11	Irsko	32	Mexiko
12	Spojené království	33	Itálie
13	Německo	34	Thajsko
14	Chile	35	Indie
15	USA	36	Filipíny
16	Rakousko	37	Brazílie
17	Hongkong	38	Venezuela
18	Francie	39	Pákistán
19	Belgie/Lucembursko	40	Čína
20	Japonsko	41	Indonésie
21	Jižní Afrika		

¹⁷⁰ Systém pořadí: od státu, kde je nejméně korupce. Zdroj: *Transparency International – Corruption Perceptions Index*. [online], aktualizováno 23. prosince 2005. [cit. 12. května 2009]. <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/previous_cpi__1>.

Příloha č. 12: Výdaje politických stran na televizní reklamu ve volební kampani roku 1994 (tabulka)¹⁷¹

Politická strana	Výdaje (milion lir)	Procentní podíl celkových výdajů všech politických stran
Forza Italia	25,501	69,2
Partito Popolare Italiano	2,793	7,6
Progressisti	2,043	5,5
Alleanza Nazionale	1,856	5
Centro Cristiano Democratico	1,565	4,2
La Rete	845	2,3
Lega Nord	841	2,3
Pannella list	820	2,2
Partito Democratico della Sinistra	563	1,5

¹⁷¹ Zdroj: STATHAM, Paul. Berlusconi, the Media, and the New Right in Italy. In The Harvard International Journal of Press/Politics. 1996, 1, s. 93.

Příloha č. 13: Investice do reklamy v Itálii v letech 1976 až 1985 (podíl dle typu média)¹⁷² (tabulka)

Typ média	'76	'77	'78	'79	'80	'81	'82	'83	'84	'85
Deníky	32,4	32,3	31,5	30,3	27,1	27,3	25,7	24,0	22,6	21,9
Ostatní period. tisk	31,8	30,1	29,6	31,0	31,4	28,9	25,4	21,6	19,8	19,7
Televize	15,4	18,0	19,6	21,4	26,1	30,4	36,9	43,2	48,0	49,2
Televize (soukromé)	0,4	2,4	3,8	6,7	11,7	16,0	22,5	29,4	34,0	34,0
Rozhlas	8,5	8,4	8,8	7,5	6,7	5,6	5,2	4,9	3,9	3,7
Film	3,9	3,3	2,8	2,4	1,9	1,2	0,8	0,5	0,3	0,2
Plakát	8,0	7,9	7,7	7,4	6,8	6,6	6,0	5,8	5,3	5,3
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Výdaje (bilion lir)	475,7	582,5	687,5	884,2	1226,1	1600,7	2063,1	2704,6	3267,0	3933,9

¹⁷² Zdroj: BLUMER, Jay G.; NOSSITER, Thomas J.. *Broadcasting finance in transition: A Comparative Handbook*. New York: Oxford University Press US, 1991. s. 225.

Příloha č. 14: Vlády mezi lety 1963 a 2008 (tabulka)¹⁷³

Datum voleb²	volební období	koalice	Předseda vlády	Ministr komunikací³
28.4.1963	21.6.1963 - 4.12.1963	DC	Giovanni Leone	Carlo Russo
	4.12.1963 - 22.7.1964	DC- PSI - PSDI - PRI	Aldo Moro	Carlo Russo
	22.7.1964 - 23.2.1966	DC- PSI - PSDI - PRI	Aldo Moro	Carlo Russo
	23.2.1966 - 24.6.1968	DC- PSI - PSDI - PRI	Aldo Moro	Giovanni Spagnolli
19.5.1968	24.6.1968 - 12.12.1968	DC	Giovanni Leone	Angelo De Luca
	12.12.1968 - 8.8.1969	DC - PSI - PRI	Mariano Rumor	Mario Ferrari Aggradi (do 24.3.1969) Crescenzo Mazza (od 24.3.1969)
	5.8.1969 - 27.3.1970	DC	Mariano Rumor	Athos Valsecchi
	27.3.1970 - 6.8.1970	DC - PRI - PSU - PSI	Mariano Rumor	Franco Malfatti (do 9.6.1970) Giacinto Bosco (od 9.6.1970)
	6.8.1970 - 17.2.1972	DC - PSI - PSDI - PRI	Emilio Colombo	Giacinto Bosco
	17.2.1972 - 26.6.1972	DC	Giulio Andreotti	Giacinto Bosco

¹⁷³ Zdroj: Governo Italiano - I governi italiani. [online]. [cit. 13.května 2009]. <<http://www.governo.it/Governo/Governi/governi.html>>

² Termín, ve kterém se konaly volby.

³ Do roku 1997 pod názvem „Ministr pošt a telekomunikací“, v období mezi lety 1997 a 2008 pod názvem „Ministr komunikací“, 8. května 2008 došlo sloučení s Ministerstvem ekonomického rozvoje.

7.-8.5.1972	26.7.1972 - 7.7.1973	DC - PLI - PSDI	Giulio Andreotti	Giovanni Gioia
	7.7.1973 - 14.3.1974	DC - PSI- PSDI - PRI	Mariano Rumor	Giuseppe Togni
	14.3.1974 - 23.11.1974	DC - PSI- PSDI	Mariano Rumor	Giuseppe Togni
	23.11.1974 - 12.2.1976	DC - PRI	Aldo Moro	Giulio Orlando
	12.2.1976 - 29.7.1976	DC	Aldo Moro	Giulio Orlando
20.- 21.6.1976	29.7.1976 - 11.3.1978	DC	Giulio Andreotti	Vittorino Colombo
	11.3.1978 - 20.3.1979	DC	Giulio Andreotti	Antonino Pietro Gullotti
	20.3.1979 - 4.8.1979	DC - PRI - PSDI	Giulio Andreotti	Vittorino Colombo
3.6.1979	4.8.1979 - 4.4.1980	DC -PLI - PSDI	Francesco Cossiga	Vittorino Colombo
	4.4.1980 - 18.10.1980	DC - PSI - PRI	Francesco Cossiga	Clelio Darida
	18.10.1980 - 28.6.1981	DC - PSI - PSDI - PRI	Arnaldo Forlani	Michele Di Giesi
	28.6.1981 - 23.8.1982	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Giovanni Spadolini	Remo Gaspari
volby	vláda	koalice	Předseda vlády	Ministr informací
	23.8.1982 - 1.12.1982	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Giovanni Spadolini	Remo Gaspari

	1.12.1982 - 4.8.1983	DC - PSI - PSDI - PLI	Amintore Fanfani	Remo Gaspari
26.6.1983	4.8.1983 1.8.1986	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Bettino Craxi	Antonio Gava
	1.8.1986 - 17.4.1987	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Bettino Craxi	Antonio Gava
	17.4.1987 - 28.7.1987	DC - Indipendenti	Amintore Fanfani	Antonio Gava
14.6.1987	28.7.1987 - 13.4.1988	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Giovanni Goria	Oscar Mammi
	13.4.1988 - 22.7.1989	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Ciriaco De Mita	Oscar Mammi
	22.7.1989 - 12.4.1991	DC - PSI - PSDI - PRI - PLI	Giulio Andreotti	Oscar Mammi
	12.4.1991 - 24.4.1992	DC - PSI - PSDI - PLI	Giulio Andreotti	Carlo Vizzini
4.4.1992	28.6.1992 - 28.4.1993	DC - PSI - PSDI - PLI	Giuliano Amato	Maurizio Pagani
	28.4.1993 - 10.5.1994	DC - PSI - PSDI - PLI	Carlo Azeglio Ciampi	Maurizio Pagani

27.3.1994	10.5.1994 - 17.1.1995	FI - LN - AN - CCD - UDC	Silvio Berlusconi	Giuseppe Tatarella
	17.1.1995 - 17.5.1996	Indipendenti	Lamberto Dini	Agostino Gambino
21.4.1996	17.5.1996 - 21.10.1998	Ulivo- INDIPENDENTI	Romano Prodi	Antonio Maccanico
	21.10.1998 - 22.12.1999	Ulivo - PDCI - UDR - INDIPENDENTI	Massimo D'Alema	Salvatore Cardinale
	22.12.1999 - 25.4.2000	Ulivo - PDCI - UDR - INDIPENDENTI	Massimo D'Alema	Salvatore Cardinale
	25.4.2000 - 11.6.2001	Ulivo - PDCI - UDEUR - INDIPENDENTI	Giuliano Amato	Salvatore Cardinale
13.5.2001	11.6.2001 – 23.4.2005	FI-AN-LN-UDC	Silvio Berlusconi	Maurizio Gasparri
	23.4.2005 - 17.5.2006	FI-AN-LN-UDC	Silvio Berlusconi	Mario Landolfi
9.- 10.4.2006	17.5.2006 – 8.5.2008	DS-DL-PRC- RNP-PDCI-IDV- FV-UDEUR	Romano Prodi	Paolo Gentiloni
13.- 14.4.2008	8.5.2008 do současné doby	PdL-LN	Silvio Berlusconi	Claudio Scajola

Příloha č. 15: Doklad o zaplacení příspěvku při vstupu do organizace Propaganda Due (obrázek)¹⁷⁴

A. G. D. G. A. D. U. 28 MAG. 19
R. L. Propaganda 2 No 104
Si riceve dal BERLUSCONI Silvio
la somma di Lire 100000 #
(centomila) per
Quota sociale anno 1978 £ 50000
Iniziazione £ 50000
Passaggio Grado £
£
£
Q / TOTALE £ 100000
Il 26 gennaio 1978
Il Tesoriere Il Segr. Amm.vo

¹⁷⁴ Zdroj File:Ricevuta di pagamento per l'iscrizione del dott. Silvio Berlusconi alla loggia massonica P2.gif. [online]. [cit. 11. května 2009].
<http://it.wikipedia.org/wiki/File:Ricevuta_di_pagamento_per_l%27iscrizione_del_dott._Silvio_Berlusconi_alla_loggia_massonica_P2.gif>.

Příloha č. 16: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2008 (tabulka) ¹⁷⁵

Strana	Počet hlasů¹⁷⁶	%	Počet křesel
IL POPOLO DELLA LIBERTA'	13.629.069	37,388 %	272
LEGA NORD	3.024.758	8,297 %	60
MOVIMENTO PER L'AUTONOMIA ALL.PER IL SUD	410.487	1,126 %	8
Celkem SILVIO BERLUSCONI	17.064.314	46,812 %	340
PARTITO DEMOCRATICO	12.092.969	33,174 %	211
DI PIETRO ITALIA DEI VALORI	1.593.532	4,371 %	28
Totale Coalizione	13.686.501	37,546 %	239
UNIONE DI CENTRO	2.050.309	5,624 %	36
SVP	147.666	0,405 %	2
Celkem			617

¹⁷⁵ Zdroj: *Ministero dell'Interno*. [online].[cit. 12. května 2009]. <<http://elezionistorico.interno.it/>>.

¹⁷⁶ V tabulce jsou hodnoty pouze stran, které získaly alespoň jedno křeslo. Celkový počet hlasů a % proto není uveden.

Příloha č. 17: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2006 (tabulka)¹⁷⁷

Strana	Počet hlasů	%	Počet křesel
L'ULIVO	11.930.983	31,27	220
RIF.COM.	2.229.464	5,84	41
LA ROSA NEL PUGNO	990.694	2,60	18
COMUNISTI ITALIANI	884.127	2,32	16
DI PIETRO IT. VALORI	877.052	2,30	16
FED.DEI VERDI	784.803	2,06	15
U.D.EUR POPOLARI	534.088	1,40	10
PART.PENS.	333.278	0,87	
SVP	182.704	0,48	4
I SOCIALISTI	115.066	0,30	
LISTA CONSUMATORI	73.751	0,19	
ALL.LOMB.AUT.	44.589	0,12	
LIGA FRONTE VENETO	21.999	0,06	
Celkem PRODI ROMANO	19.002.598	49,81	340
FORZA ITALIA	9.048.976	23,72	137
ALLEANZA NAZIONALE	4.707.126	12,34	71
UDC	2.580.190	6,76	39
LEGA NORD	1.747.730	4,58	26
DEM.CRIST.-NUOVO PSI	285.474	0,75	4
ALTER.SOC.MUSSOLINI	255.354	0,67	
FIAMMA TRICOLORE	230.506	0,60	
NO EURO	58.746	0,15	
PENSIONATI UNITI	27.550	0,07	
AMBIENTA-LISTA	17.145	0,04	
P.LIBERALE ITALIANO	12.265	0,03	
S.O.S. ITALIA	6.781	0,02	
Celkem BERLUSCONI SILVIO	18.977.843	49,74	277

¹⁷⁷ Zdroj: *Ministero dell'Interno*. [online].[cit. 12. května 2009]. <<http://elezionistorico.interno.it/>>.

Příloha č. 18: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 2001 (tabulka)¹⁷⁸

Strana	Počet hlasů	%	Počet křesel
Většinový systém			
CASA DELLE LIBERTA'	16.915.513	45,40	282
L'ULIVO	16.019.388	42,99	183
SVP-L'ULIVO	190.556	0,51	5
SVP	173.735	0,47	3
Poměrný systém			
FORZA ITALIA	10.923.431	29,43	62
DEMOCRATICI SINISTRA	6.151.154	16,57	31
LA MARGHERITA	5.391.827	14,52	27
ALLEANZA NAZIONALE	4.463.205	12,02	24
RIF.COM.	1.868.659	5,03	11

Příloha č. 19: Výsledek voleb do poslanecké sněmovny v roce 1996 (tabulka)¹⁷⁹

Strana	Počet hlasů	%	Počet křesel
Většinový systém			
POLO PER LE LIBERTA'	15.027.030	40,29	169
L'ULIVO	14.447.548	38,74	228
LEGA NORD	4.038.239	10,83	39
ULIVO-LEGA AUT.VENETA	997.534	2,67	14
PROGRESSISTI (1996)	982.505	2,63	15
L'ULIVO-PS.D'AZ.	269.047	0,72	4
SVP	156.708	0,42	3
LEGA D'AZIONE MERID.	82.373	0,22	1
Poměrný systém			
PDS	7.894.118	21,06	26
FORZA ITALIA	7.712.149	20,57	37
ALLEANZA NAZIONALE	5.870.491	15,66	28
LEGA NORD	3.776.354	10,07	20
RIF.COM.	3.213.748	8,57	20
POP-SVP-PRI-UD-PRODI	2.554.072	6,81	4
CCD-CDU	2.189.563	5,84	12
RINNOVAMENTO IT-DINI	1.627.380	4,34	8

¹⁷⁸ Zdroj: *Ministero dell'Interno*. [online]. [cit. 12. května 2009]. <<http://elezionistorico.interno.it/>>.

¹⁷⁹ Zdroj: *Ministero dell'Interno*. [online]. [cit. 12. května 2009]. <<http://elezionistorico.interno.it/>>.

